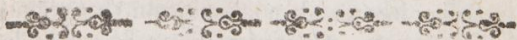

„ hil minus curasse. Nam, si tanta ei cura
 „ de hoc fuerit, ut, quoniam totus erat Evan-
 „ gelicus, barbam gestaret; cur non gestavit
 „ prominentes Capillos, quos in Christo, ve-
 „ lut in Prototypo, præcessisse intelligeret?
 „ melius quoque sibi, suisque simili exemplo
 „ præscripsisset tunicam inconsutilem. Satius
 „ denique foret, barbam non tam prominentem,
 „ sed in mensura, & longitudine Prototypi ge-
 „ stare. Facessant hæc nugæ; sit nobis non barba,
 „ sed Christi Caritas, & virtus in exemplum;
 „ vel, si participasse insistamus, non minor erit
 „ tonsa Sanctitas, quam comata. Sic Sanctè,
 „ & benè utrique Christum imitabimur, si sive
 „ tonsi, sive intonsi studeamus in hoc intende-
 „ re, quod Christus spectavit, & spectare nos
 „ docuit, Dei videlicet Gloriam, & volunta-
 „ tem, nostræque cum Superiorum Voluntate
 „ conformitatem. Hæc ille ad hos, & illos.
 Quod, si ego longiorem, quam præfatus de
 Riddere dissertationem protraxerim, ignoscite
 mihi: factus sum insipiens, vos me cœ-
 gistis.

CAPUT DECIMUM

*An Observantes sint Filiales Ordinis
Conventualium?*

Num. I. Adhoc quæsitum nonnihil discu-
tienti-

tiendum deducit me M. Verinus, dum nedum per decursum sui *Discursus Polemici*, Corpus Observantinum facit Ordinis Conventualium Filiale, sed & speciali suâ quæstione XVII. sentiendum putat cum Libro, qui Antonio Lucci Episcopo Bovinensi adscribitur, cujusque titulus est: *Rationes Historica S. Rituum Congregationi humiliter presentata* (in Italico, ex quo Liber ille in Latinum translatus est, habetur: *presentanda*) quibus demonstratur, omnes Sanctos, & Beatos primorum duorum Saculorum Franciscanorum Solis P.P. Conventualibus competere. In dicta quæstione me reum facit, quasi nedum Personæ Authoris fuissem injuriosus; sed etiam veluti, si contra Sacratissimum ejus Sacerdotium, contraque Characterem Episcopalem offendissem, dicendo Mitram ejus parvam. Si autem cordatus Lector meum Dialogum revideat. invenit, qualiter R. P. Hierotheus Authorem illum per Antonomasiam, nullo addito nomine proprio, citaverat dicens: *Aurei præbeatis Bovinensium Præsuli*; quibus verbis ego addebam pag. 34. *per hunc debes intelligere Antonium Lucci, cujus parva Mitra tutius compares in Italia, quam ejus Liber, utpote qui in Italia italicè jam refutatus erat; ubi per parvam Crisim Mitram illam nolebam apprehendere esse adhuc tantam, tamque in nostra Germania celebrem, ut per Antonomasiam valeat citari, & obijci; veluti, dum citatur, atque Adversario obijci-*

objicitur Præsul Hipponensium, statim subintelligendus venit Magnus Augustinus, cujus cum Mitra Calamum totus novit, ac veneratur Orbis.

Num. 2. Alia, quæ M. Verinus ibidem movet, & censurat, præsertim de *rima magis aperta* &c., non mihi adeò sunt curanda, dum de loco determinato id eò minùs dixisse potui, quòd primus meus Dialogus prodiiit Colonia, antequam versio illa *Rationum Historicarum* in Latinum, Coloniae prodire non permissa, alicubi typum vidit; aut rimam apertam. Unde frustra dicit, me certum Episcopatum *rimam baptizasse*: baptismus enim requirit subjectum determinatum, quale tempore istius meæ scriptiois, respectu evulgandæ illius versionis nondum apparebat. Omnia verò, quæ adducit in laudem personæ Venerabilis istius servi Dei Antonii Lucci, ego approbo, & confirmo: Quia ex quo non ità pridem venerandam ejus Vitam, & Mortem pretiosam ad nos usque fama perduxit, ipsum in devotione cupio adhuc habere patronum. Et talis mecum devotæ expectationis profitetur etiam se esse Authorem *Tripartita Apologia contra Librum, cui titulus: Rationes Historicae &c.* in idiomate Italico anno 1750. Lucensibus typis publicatæ, quæ non minùs præsentata est Moderno Sanctissimo; propter similem proinde devotionem Author ille in Præfatione Tomi I mi negat, Librum illum esse conscriptum à tam docto, tam

pio, & Sancto Episcopo; Unde cum illo Authore permissum erit mihi non credere, ipsum reverà esse illius Libri Authorem; in quo me non nihil etiam confirmat descriptor Vitæ ejus, qui §. 2. ità de ipso meminit: *Apparuit in Ordine suo doctissimus; non apparuit Sanctus, Deo utique indicia Sanctitatis ad majus incrementum occultante; apparuit in Pastoralis Officio Sanctus: non perinde doctus, Superiori Claritate Lumen minus obscurante; quanquam nec inter Fratres esset Sanctitatis expertus doctrina, nec in Episcopatus Munere Comitum doctrinam Sanctitas amiserit.*

Num. 3. Quantum verò ad ipsum Librum: non nego, illum ab Authoris cujuscunque acumine esse præclarum, etiamsi alia ex parte cum Justitiæ integritate non concordet; dum Observantes à duobus primis Minoritanis sæculis de plano excludit, veluti, si S. Franciscus de Observantibus à se institutis nihil scivisset, solùmque plantasset Ordinem Conventualium, ac hisce solis suam Regulam, suæque Regulæ professionem tradidisset, inque hos solos suam in Officii Generalatus successionem transfudisset; Unde etiam sequeretur, Observantes in duorum primorum sæculorum Ordinis Sanctis, virisque illustribus nullam partem habere, prout ipse Libri Titulus præfert, & contextus ejus putat se demonstrare. Et hoc ipsum jam à quibusdam veluti pro re judicata, & in medio posita habetur. Verùm à quo Judice? in quo tribu-

tribunali : quibus fundamentis pronunciata fuerit hæc definitiva sententia , nec Author indicat , nec Minoritanorum Jurium experti capiunt ; nisi fortè Author Libri argumenta , & Authores , quos pro se adducit , Judices dicat , quod foret testes , & Advocatos , contra Juris utriusque dispositionem , in Cathedra collocare ad Judicandum. Adde , quòd testes ipsi , quos sibi favorabiles opinatur , an reverà favorabiles sint , sit examinandum ; invenieturque insuper & hos esse partiales , & illos veluti de materia aliena scribentes (esto inculpabiliter) in sinistram opinionem ductos fuisse , & seductos ; ubi proinde gratis adjudicatum dicitur , quod à nemine , in materia Minoritica versato , seclusâ præventionem , concordatur , cui ex Bullis Pontificiis contradicitur , quòdque ab ipso Authore non nisi in disputationem producitur. Audiantur itaque etiam alterius partis argumenta , argumentorùmque partis oppositæ solutiones , & fundatum exposit expectetur Judicium.

Num. 4. Et quantumcunque deprædicetur Liber ille à moderno Sanctissimo Domino nostro Benedicto XIV. visus , & lectus , non creditur tamen ab ipso positivè approbatus : Cùm idem hic illuminatissimus Pontifex , olim quæ Promotor fidei , non potuerit pati , quòd in processu Beatificationis , & Canonizationis *B. Andrea de Comitibus* (qui ante omnem Ordinis divisionem vixerat , atque ad primum Sæculum

Franci-

Franciscanum spectabat) adderetur, quòd esset Ordinis Minorum *Conventualium*; quod tamen nedum permitttere, sed & approbare, promoverèque debuisset, si cum Authore, cùmque ipso titulo istius Libri, ejusque contento Judicasset, *omnes Sanctos, & Beatos duorum primorum Ordinis seculorum Franciscanorum solis P.P. Conventualibus competere.* Dum namque idem ille Sanctissimus, quà, ut dixi, Promotor Fidei, videret aliquando sententiam ab Episcopo Anagninensi in favorem Cultûs illius Beati Andreae prolatam, sequens super eandem formavit Judicium.

Num. 5. „ Eam dicerem confirmandam non
 „ esse: primò, quia in dicta sententia B. An-
 „ dreas nuncupatur Sacerdos professus Ordinis
 „ Minorum *Conventualium S. Francisci*...
 „ & Juxta Decretum editum ab hac S. Congre-
 „ gatione die 25. Septembris currentis anni
 „ 1723. à Sanctissimo Domino nostro appro-
 „ batum; dictum quidem fuit, posse signari
 „ commissionem causæ, quæ etiam signata
 „ fuit; sed additum est in Decreto, non esse
 „ B. Andream qualificandum, tanquam Reli-
 „ giosum *Ordinis Minorum Conventualium S.*
 „ *Francisci*; sed tanquam Religiosum *Ordinis*
 „ *Minorum*, absque alia additione... Anti-
 „ quissima hujus B. Andreae Imago depicta à
 „ discipulo antiquissimi Pictoris Giotti, quæ-
 „ que existit in Sacrastia Ecclesiæ S. Crucis Ci-
 „ vita-

„ vitatis Florentiæ, & quæ à me præterito
 „ mense Octobris, dum Florentiæ morarer,
 „ visa fuit, & diligenter examinata, vestem
 „ præfert Minoris Observantis, pedes ha-
 „ bet denudatos, barbam non habet, nec cal-
 „ vitiem. „ Hæc modernus Sanctissimus. Quia
 „ autem M. Verinus sibi quidem fidem de pla-
 „ no adhiberi postulat; mihi verò, etiam satis
 „ authentica referenti non credit; possétque &
 „ hoc regnantis Pontificis in hac materia Judicium
 „ in dubium vocare, ecce illud authenticum de-
 „ monstro per sequentia. „ Suprà dicta Copia ex-
 „ tracta fuit ex proprio impressio Originali,
 „ cujus Frontispicium sic incipit: *Sacra Rituum*
 „ *Congregatio &c.* Beatificationis, & Canoni-
 „ zationis B. Andreæ de Comitibus... respe-
 „ ctivè ex Summario, & Animadversione R.
 „ P. D. Fidei Promotoris, in dicto Libro im-
 „ pressis: cum quibus eam collationavi, &
 „ concordare inveni, testor ego *Antonius Od-*
 „ *dus, Causar. Capitol.* publicus, Dei, &
 „ Apostolicæ Sedis gratiâ Notarius. Romæ
 „ hâc die 8. Februarii 1727. loco † Sigilli, „
 „ *Et, ut nihil præ extorquenda M. Verini fide defi-*
 „ *ciat, addo, quod sequitur.* „ Nos ad præsens
 „ Camerae A. V. Conservatores universis &c.
 „ fidem facimus, & attestamur, suprà dictum
 „ Dominum Antonium Oddum Curiae Capi-
 „ tol. Notarium, qui de præmissis rogatus est,
 „ esse talem, qualem se facit, Scripturisque suis,
 „ tam

„ tam publicis, quàm privatis, & similibus,
 „ semper in Judicio, & extra adhibitam fuisse,
 „ & de præsentis indubiam adhiberi fidem &c.
 „ In quorum fidem &c. dat. Romæ ex ædibus
 „ nostris Capitolinis hâc die 27. Maji 1727.
 „ Pro D. Secret. Not. Collegii DD. CC. Not.
 „ Dominicus Macchini de mandato &c.
 „ Loco † Sigilli.

Num. 6. Huc spectat Epistola Eminentissimi
 Secretarii Status Cardinalis Larcari inscripta
*Reverendissimo P. Ministro Generali Ordinis S.
 Francisci Præsidenti in Capitulo Generali Mediolani.*

„ Reverendissime Pater! Sanctissimus Domi-
 „ nus noster Apostolicâ Sollicitudine suâ totus
 „ intentus ad procurandum majus bonum,
 „ atque emolumentum Ordinis Franciscani,
 „ reflexionem fecit super varias materias in-
 „ stanti Capitulo vestro cum effectu examinan-
 „ das, & stabilendas. . . Pro ultimo mandat,
 „ ut sua Paternitas de novo inculcet omnibus
 „ suis Religiosis, quatenus tam in typis, quàm
 „ in scriptis, in discursibus etiam, aliisque
 „ occasionibus Sancti, & Beati, nec non Do-
 „ ctiores Ordinis, qui ante Concilium Con-
 „ stantienſe ad meliorem vitam transierunt,
 „ non nominentur, nisi sub nomine MINO-
 „ RUM: cùm Ordo usque ad illud tempus
 „ fuerit indivisus. Qui verò ex post mortuï
 „ sunt in Regulari Observantia, vel inter Re-
 „ formatos, Discalceatos, Recollectos; sicut

„ & inter Conventuales, & Capucinos, ad-
 „ scribantur Instituto illi, in quo vixerunt, &
 „ ad alteram vitam transferunt. Taliter enim
 „ conservabitur Charitas, pax, & concordia
 „ inter omnes Seraphici Patris Familias &c.
 „ dat. Romæ 27. Martii 1729. N. M. Cardina-
 „ lis Larcari. „ Ità habetur in Libro, cui titu-
 „ lus: *Regestum de Constitutionibus, Brevibus, De-*
cretis, Rescriptis, aliisque recentioribus Romana
Curia monumentis &c. edito Romæ 1731. pag.
 294. N. 23. Interim hâc Pontificiâ Dispositio-
 ne non obstante (quæ omnibus utique Minorita-
 nis Familiis communicata fuit, ac inculcata)
 prodit nihilominus anno 1739. in Italico Idioma-
 te Liber ille Antonio Lucci prætensè adscrip-
 tus; idemque Trevisis anno 1743. formis
 etiam latinis datus est, ne expectata cum pace
 concordia longius iret.

Num. 7. Quia autem nec mens, nec spatium
 mihi est, prætatum illum Librum ex professo,
 & secundum ordinem oppugnare, ad nonnulla
 respondebo principaliora argumenta, quæ
 equidem huic Libro non tam sunt propria, quin
 & aliis, eandem super Observantes antiquio-
 ritatis prærogativam prætendentibus, sint
 communia; ut obscurum aliàs, ipsis præsertim
 extraneis, divisi Minoritani Ordinis Systema,
 sub debita veritatis pulchritudine, magis ap-
 pareat elucidatum. Ad solutiones autem simi-
 lium argumentorum trahor à M. Verino, qui
 probè

probè advertit, quòd in hac parte con ra Ob-
servantes tenere, próque Conventualibus age-
re, nedum sibi proficuum, sed & perquam
necessarium fit, ad stabiliendum principale
suum intentum, quod per totum *Discursum*
suum *Polemicam* manifestat: Videlicet, quòd
sicut Observantes Conventualibus præterse
posteriores, illis Strictiores sunt; ità & po-
sterior PP. Capucinatorum professio tam his,
quàm illis in Strictiori Regulæ Observantia fit
ab omnibus anteposenda. Quid autem in hoc
Juris sit, indicat eadem omnino Observanti-
norum, & Capucinatorum professio, similisque
per omnia inde resultans substantialis obligatio
coram Deo, & mundo, saltè: debite infor-
mato; Quid autem sit facti, Judicabit ille,
cui Pater dedit omne Judicium. Magis adhuc
displicet illud, quod rudiori Vulgo vivæ vocis,
si non oraculo, studiosâ saltè industriâ hinc,
atque inde instillatur: quasi S. Franciscus pri-
mò à remissioribus incipiens fundâset Con-
ventuales; ex post ad altiora se erigens vitam
fundâset Observantinam; & tandem, ad api-
cem veluti Strictioris vitæ pertingens, ordi-
nâset Capucinos. Cui equidem paradoxo
prudenter non accedunt: scientes S. Patrem
unam scripsisse Regulam, unicúmque in-
choâsse conformiter ad istam Regulam Institu-
tum, cui ut primus Minister Generalis præfuit.
Tres autem Ordines à S. Fundatore instituti

tales sunt, ut Observantes, Conventuales, & Capucini spectent ad primum, Clarissæ ad secundum, & utriusque sexûs Tertiarii ad tertium; juxta illud, quod in ipsius Officio decantamus: *Tres Ordines hic ordinat, primùmque Fratrum nominat Minorum; pauperùmque sui Dominarum medius, sed pœnitentiùm tertius sexum Capis utrumque.*

Num. 8. Ut autem M. Verinus, qui jam tum multum argumentatus est in *Ferio*, primum etiam hic habeat argumentum (ex cujus, aliorumque solutione inferendum postea erit nostrum Affer- tum) adduco illa, quæ pag. 38. ponit, scilicet:

„ Minores Conventuales, ex quibus Observan-
 „ tium Congregatio prodit, hierarchicè in ea-
 „ dem linea eosdem antecesserunt; nemo nam-
 „ que nescit, quod Bernardinus Pratus à Che-
 „ rio, omnesque Prædecessores ejus, ante
 „ Christophorum Numajum legitimè totius
 „ Ordinis Ministerium tenuerint; Unde idcirco
 „ à Nicolao V. iidem RR. Observantiæ Patres
 „ appellantur *Novellum Germen*, prout legere
 „ est apud Waddingum ad annum 1453.
 „ N. 21.

Num. 9. Respondeo Imprimis: si *Observan- tes* minùs adæquatè, sicque minùs propriè, & non prout sunt, sumas pro *Trinicians* Fratribus, sic dictis de *Familia*, non concedo, quod à Conventualibus prodierint, seu exierint aliter, quàm exiit, seu recessit Loth ab Abraham Gen.

Gen. 13. id est, Fratres illi de Familia (qui postmodum per Concilium Constantiense *Observantes* sub *Vicariis* dicti sunt) segregati, & secundum quid divisi fuerunt à Communitate Ordinis, in quo tunc temporis nomen Conventualium nondum audiebatur; non autem originati, vel de novo producti fuerunt. Et locus *Brulliani* fuit primus illorum Conventus in tali separatione, non autem primus in eorum esse. Imò, dum hi ubique dicuntur, non quidem Conventualium, sed *Ordinis Mineram* (sub cuius Capite semper manserunt) *Reformatores*, sequitur, quòd non acceperint esse de novo, aut, quòd ut *Filiales* fuerint originati, noviterque producti à Conventualibus. Certò certius ex institutione, Regulæque S. Francisci, nec nomen, nec vitam mitigatam Conventualium habemus; ergo hi potius de novo, post institutam Regulam S. Francisci, fuerunt originati, ergo *Filiales*, & posteriores ab iis, qui à S. Francisco fuerunt immediatè instituti, voliti, & intenti. *Observantes* autem, in Regulæ Observantia perseverantes, à S. Francisco fuisse verissimè institutos, dubitare non possumus; quòd ex ipsa Regulâ, ex pluries repetito S. Patris Vaticinio (scilicet *Observantes*, vel si mavis, *Observatores* in sua Religione nunquam defuturos) apparet, & declararunt sæpè summè Pontifices, præsertim Leo X. in Bulla: *Licet aliàs &c.* die 6. Decemb. 1517. Quòd *Observantes* sunt veri, & in-

dubitati Filii S. Francisci à tempore edita Regula, sine ulla interruptione, aut *DIVISIONE* &c. Ex quo Pontificio Oraculo constat, Observantes nunquam divisionem in Ordine fecisse; quam proinde illi solifecerunt, qui vel sub mutata professione, vel sub Capitis novitate, vel utroque modo sese separarunt. Ergo Observantes non possunt esse Filiales Conventualium, quin potius hi primitus in eadem Observantia geniti pullularunt; sicque velut novum quid prodierunt: quoniam nec propriam eorum vitæ mitigatæ methodum à S. Francisco novimus institutam; nec à Sæculo immediatè ut tales venerunt, sed per introductos noviter abusus, & demum prius per legitimam dispensationem ab Observantia integræ Regulæ, ad vitam mitigatam commigravère.

Scio quidem, quòd integer Ordo possit à primæva Observantia deficere, absque eo, quòd alius Ordo fiat, aut legalem Capitum Successionem amittat: Cùm Ordinis cujuscunque Materialis, seu numerica identitas à stricta, vel minùs stricta Observantia non dependeat, sed disciplinæ possit admittere novitatem. Ast! tunc novitas debet esse generalis, non autem partialis, quemadmodum tempore Leoninæ divisionis vix solummodò sexta Ordinis pars Conventualizabat, seu in dispensationibus Pontificiis seorsim stare volebat, prout magis patebit ex jam dicendis.

Num. 10. Deinde, si M. Verinus, prout reverà debet, Congregationem Observantinam pro moderno Corpore nostro capiat, dicat potius Conventualium particularem Congregationem ab hoc Corpore prodixisse, seu separatam fuisse, quàm e contra; tale enim Corpus Observantinum tempore totalis divisionis Conventualium, coadunatum fuit, nedum ex sic dictis Observantibus *de Familia*, sed & ex quatuor adhuc aliis Ordinis Reformationibus, quæ in Ordinis Communitate vivebant, & cum dictis Fratibus *de Familia* majorem suppositorum Ordinis partem, simulque juxta Regulam Sanio-rem, constituiebant; à qua proinde Conventualium, ejusdem ab ante Ordinis pars Minor, verius dicitur in novam Congregationem separata, tanquam minus à majori. Si autem, ut dicit, Prædecessores Christophori Numaji ab ante totius Ordinis Ministeriatum legitimè tenuerint, ego ex hoc concessio benè infero, quòd ergo etiam idem Christophorus talem Ministeriatum cum omnibus suis prærogativis, plenòque titulo legitimè tunc acceperit, quem successores ejus, non amplius ex Conventualibus assumendi, usque in hodiernum diem in Corpore Observantino tenent, & continuant.

Num. 11. Tandem, dum suprà objicit, quòd Observantes per Nicolaum V. *novellum germen* fuerint appellati; legat similiter Bullam Clementis VIII. quæ incipit: *Ex injuncto*, Ubi

Pontifex gravissimo præcepto mandat, ne quis in posterum Observantes appellare, aut dicere audeat *novos Religiosos*. Ex quo (ne Pontifex stet contra Pontificem) colligitur, Nicolaum V. per *novellum germen* intellexisse novum reformati spiritus fervorem; ubi nova Reformatio non facit personas novas, cum sese reformantes utique præexistant, etiam in eodem Ordine. Imò reformare, ne quidem est novam vitam instituire; sed pristinum, & contra intentionem Regulæ quodammodo sopitum vivendi modum de novo reassumere, atque in se, & in aliis resuscitare, quæ resuscitatio communiter à paucioribus incipit, & velut germen ab initio modicum, successivè excrefcens, etiam ad alias Ordinis partes se extendit; quas equidem non facit, sed reficit, ac ad primævum fervorem reducit. Ubi adhuc adverto, duplicem dari reformationem, *propriam* scilicet, & *minùs propriè talem*: prima importat restitutionem Religionis per inobservantiam regularis disciplinæ collapsæ ad primævam Observantiam; & hæc vocatur *necessaria*, ad eamque datur compulsus, etiam appellatione remotâ, ut haberet *c. Relatam, ne Cleric. vel Monach.* sicuti & *c. ad nostram, de Appellat.* quia non est reformatio professionis, sed vitæ ad emissam professionem instituendæ. Atque hujus generis erat Reformatio Observantina; & fortè in toto Ordine Minorum hæc eatenùs sola, quatenùs omnes alias reformationes secum traxit, & involvit per unionem

Leoninam. Alia libera est, nec proinde admittit compulsum, utpote, quæ non tam est transitus ab inobservantia ad observantiam; sed voluntariè præter, vel supra Regulam assumit aliqua ad plenam etiam Regulæ observantiam non necessaria; & hæc importat semper aliquam Reformatos inter & Ordinis Communitatem, accidentalem differentiam, quæ nata est parere divisionem.

Num. 12. Et ità per totum sentit P. Daniel Concina, dum in sua *Disciplina Apostolico-Monastica*, part. 2. Dissertat. 1. cap. 1. de sacro Prædicatorum Ordine sic scribit: „ Quamquam
 „ aliquæ particulares Reformationes præteran-
 „ tiquam Regulam nova etiam statuta superad-
 „ dant, quæ instaurationes recentibus statutis,
 „ & constitutionibus roboratæ, divisionem
 „ quandam invehunt in ipsam Religionem:
 „ hinc factiones, schismata, & Civile bellum.
 „ aliqui tamen Regularium Ordines similem
 „ Reformationem, quæ divisionem parit, &
 „ diversitatem, respuunt, potissimum Ordo
 „ Prædicatorum, qui, ut cæteræ antiquæ Reli-
 „ giones, pestis, bellorumque calamitatibus la-
 „ befactatus, in sui reparatione, divisionis mas-
 „ lum non sentit, avitas leges, & prisca con-
 „ suetudines, omni, sive Vestitûs, sive aliarum
 „ rerum mutatione sublata, puras servarunt
 „ prudentissimi instaurationes; tum, quòd per se
 „ satis sint ad perfectionis metam assequendam,

„ rum , quoddam perenni Ordinis unitati magis
 „ congruere visum fuit. Eam itaque Reformationis
 „ imaginem respuit Religio hæc , quæ recentium
 „ Cæremoniarum , sive Constitutionum
 „ superadditione , Ordinem , quem reformat ,
 „ dividit : Illam verò Reformationem , quæ
 „ cujuscunque divisionis umbrâ pulsâ , Capitis
 „ supremi , legumque unitatem ad amissim servans ,
 „ collapsam disciplinam ad pristinum
 „ splendorem instaurat , non modò amplectitur ,
 „ verùm etiam omni conatu eam promovet. „
 „ Ità ille , cum quo etiam incidit *P. Fontana* constituit.
 „ Ord. Prædicatorum part. 2. pag. ultimâ dicens : „
 „ Ne hoc Reformationis nomen , quo
 „ sæpius in his ordinationibus , occasione reparanda
 „ Regularis Observantiæ , jam ferè temporum
 „ injuriâ in nonnullis Provinciis collapsæ ,
 „ utimur , aliquod fortè præjudicium Ordinis
 „ nostri unitati (invidiæ & ambitionis igne excitante
 „ Diabolo) progressu temporis generari possit ,
 „ animadvertant omnes Ordinis nostri Fratres ,
 „ nihil aliud per idem Reformationis vocabulum
 „ intelligi debere , quàm regularem vitæ Observantiam
 „ juxta sacras nostras Constitutiones , & acta
 „ nostrorum Capitulorum Generalium , non murato
 „ habitu , nullisque novitatibus , aut Cæremoniis
 „ inductis , præter usque modò communiter
 „ receptas , & approbatas : quam quidem
 „ Observantiam omnes Ordinis nostri Provincias
 „ amplecti cupimus. „

Num.

Num. 13. Ut autem ad rem nostram redeamus; præ omnibus consideret M. Verinus, an S. Franciscus ab initio non intenderit fundare Fratres Regulam suam ad Litteram Observantes, si non distinctivo nomine (utpote, quod seclūsā divisione superfluit) saltē ipsā re tales ? an non ad verificandum eidem S. Patri in monte Paulumbo factum à Christo responsum, tales Regulæ observatores semper fuerint in Ordine sine interruptione aliqua continuandi? An Observantia rationabilis dicatur à Conventualismo nata, quàm econtrario ex professorum Observantium à Regula declinatione, ac deficientia provenisse dicatur Conventualismus, qui quantumcunque in Ordine Minorum antiquus est, intentā tamen à Fundatore Observantiā censendus est posterior, consistebatque primitus in Observantium defectibus, donec per Pontificum dispensationes (quæ equidem à nullo Capitulo Generali admittebantur) ne, à Pontifices loquebantur, multitudo periret, factus est licitus, & finaliter per Leonem X. in particularem Congregationem ab integris Observatoribus separatam, salubriter erectus.

Num. 14. Demum, si Conventualismus, teste Authore *Rationum Historicarum*, ipsissima sit factio Eliana, vivente adhuc S. Francisco, per Fratrem Eliam de Cortona, primum Relaxatorem, ideoque ex post per Gregorium IX. perorante contra Frat. Eliam S. Antonio Paduano depositum, incepta,

cepta, & continuata; An zelosi propterea Regulæ Observatores suam in personis successiones non habuerunt, fallente supra dicto Christi promisso, qui & addebat, in hisce, etiam, si oporteret, de lapidibus suscitandis, Ordinem perdu-
 raturum? An hi forsitan, quia Regulæ relaxationes volebant admittere, excluderunt de Ordine, ad cuius integram Regulam voto, & opere se tenebant alligatos? timeo, ne hoc esset Filios Rechab ob obedientiam ad Patrem, & Machabæos ob Zelum Legis à populo Israëlítico excludere; non obstante, quod de prioribus Jeremiæ 35. Propheta enuntiet dicens: *Hac dicit Dominus Exercituum, Deus Israël: pro eo, quod obedistis precepto Jonadab Patris vestri, & custodistis omnia mandata ejus, & fecistis universa, quæ precepit vobis, propterea hæc dicit Dominus Exercituum Deus Israël: non deficiet vir de stirpe Jonadab, Filius Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.* In Machabæis similiter constat, Principatum fuisse continuatum, tanquam in viris de semine eorum, per quos salus facta est in Israël.

Num. 15. Tandem, ut M. Verinus me, sum-
 umque superius argumentum capiat à simili: Ponantur sex populi, approbante Rege, sub uno Capite ex- & à se ipsis eligendo coadunati; addaturque, quod ex populo B. nedum semel, atque iterum, sed continuatâ etiam per aliquod tempus electionum contingentiâ ejusmodi Caput (quod equidem

equidem super omnes sit) eligatur. Aliis deinde quinque linguam Patriam tenentibus, ac continuantibus, populus B. linguam assumit à linguâ patriâ notabiliter alienam, quod ipse Rex agrè ferens, totumque populum unius labii esse desiderans, vult populum B. ad communioem linguam patriam reverti, nolentemque ab electione tam activa, quàm passiva veteris Capitis excludit, atque in particularem populum sub novo, aliterque nominando Capite, à se seorsum eligendo, constituit. Estne nunc dicendum, quòd quinque isti populi sub suo Capite (cui soli suorum Prædecessorum titulus attribuendus) Regiâ Constitutione in unum Corpus, omisâ diversitate nominum, etiam sub uno nomine perpetuò adunati, prodierint à populo B? vel an non potius è contra? Totum hoc invenis, & habes in divisione Leonina; ubi tribus Conventualium, ob defectionem, quantumcunque legitimam à Patriis legibus, seu à Minoritanæ integritate Regulæ totaliter tandem divisa fuit à quinque aliis, litteralem Regulæ Observantiam continuantibus, scilicet à *Coletanis*, *Clarenis*, *Amadastis*, à *Fratribus de S. Evangelio*, seu de *Caputio*, nec non à sic dictis *Observantibus de Familia*, qui omnes majorem præexistentis, seu indivisi Ordinis partem constituentes, in unum Corpus Observantium, aut *Regularis Observantia* deinceps appellandum, sub continuanda antiqui Capitis appellatione, ac successione fuerunt adu-

nati

nati per Bullam: *Ite & vos &c.*; quæ & propterea *unionis* dicitur. Et hoc nihilominus, ex tunc modò vastissimum Corpus, à M. Verino venditur à Conventualibus *prodiisse*, sicut ovum à Gallina, vel saltèm sicut infans major Matre suâ; *Ast ! Quomodò potest homo nasci, cùm sit senex ? nunquid potest in ventrem Matris sue iteratò intrare, & renasci ?* Joan. 3. v. 4. Sanè Rebecca, in duobus masculis, duos gerebat populos, qui in materno utero Campum Martium erigebant ; quid factum fuerit, si quinque populi simul, & semel *prodiisse* dicantur de utero unius ? interim admiranti Rebeccæ dicebatur : *dua gentes sunt in utero tuo, & duo populi in ventre tuo dividentur, populûsque populum superabit, & major servies minori.* Gen. 25. Vers. 23. Mater autem nostra *Ordo Minorum* est, qui pro gloria Dei, & proximorum salute genuit hos, & illos, omnes *Minores*.

Num. 16. Ego PP. Conventualibus suam antiquitatem non disputo, eorum tamen comparative ad Observantes per M. Verinum allegatam antiquioritatem (nisi æquivocare voluerit) non æquè capio ; prout enim in præcedentibus non nihil memini, si Ordinem Minorum, sub qualicunque divisione considerem, hunc mihi de necessitate conceptum, tam quoad rem significatam, quàm quoad nominis significationem, ingerit ipsa Arbor prædicamentalis, Philosophorum communi calculo recepta : Ubi genus non divi-

dividitur, nisi per appositas differentias, cum quibus, salvâ suarum quidditatum essentiâ, species alias, & alias constituit: sic animal cum rationali, & irrationali suis dividendis differentiis, hominem constituit, & brutum, de quibus, utpote illâsum, & integrè in eorum constitutione ingrediens, univocè prædicatur. Quod si generi aliquid apponatur, quod non habet aliud membrum, aut eul contrariè, aut relativè, aut disparatè opponatur, id non habebit rationem propriæ differentię essentialis, ut dum dico: *animal domesticum, mansuetum &c.* At, si illud, quod apponitur generi, aliquid exprimat, quod sit de quidditate generis, ut aliàs dixi, non aliud, quàm rationem generis reduplicat, ut dicendo: *animal vivens*; cum *vivens* sit de animalis quidditate; si verò, quod generi apponitur, aliquid importet generis quidditati contrarium, vel ei accidentaliter solùm adveniens, id minuit de quidditate generis, & de constituto per tale genus.

Num. 17. Statuamus ergo tanquam genus *Fratrem Minorem*, de cuius substantia est paupertas, etiam in communi: si hoc genus dividendum est, tanquam per duas differentias formales, per *Conventualem scilicet & Observantem*; oportet, quod differentię tales sint, ut superaddant, non tædant, aut minuant generis, id est, *Fratri Minoris* quidditatem. Et sic est, quod *Frater Minor Observans* nihil importet præter
Fra-

Fratrem Minorem in pura suæ Regulæ Observantia permanentem, quod est de quidditate generis, nempe Fratris Minoris. *Conventualis* autem lædit, seu minuit de quidditate generis, id est, *Fratris Minoris*, quia paupertatis in communi dispensationem importat. Nulli autem dubium est, quod *Frater Minor* in esse tali formaliter per paupertatem in communi constituaatur, & à cæteris Religionibus, etiam per Tridentinum condistingatur; Utrum ergo genus hoc de sic diminuto prædicetur univocè, vel analogicè, item an *Conventualis*, vel *Observans* importet differentiam Fratri Minori utrimque essentialem, & consequenter coævam, & non de novo accessoriam, judicent alii.

Num. 18. Quid ergo pro veritate dicendum? concludendum saltè contra M. Verinum, agrum alienum irrigantem, quod ante transgressionem puritatis Regulæ, vigerit Observantia illius in Ordine; quod privilegia non fuerint ante transgressionem, cum ad asscurandas declinantium à Regulæ puritate conscientias fuerint concessa; quod Conventuales hodierni tales sint per privilegia, & consequenter, simul tempore cum privilegiis, sicque posteriores Fratibus Minoribus simpliciter; unde cum *Frater Minor Observans* sit *Frater Minor simpliciter*, dicendum, non *Observantes* à *Conventualibus*, sed hos ex illis *produsse*. Nisi aliunde evinceretur, quod *Observantes Fratri Minori*, seu *Minoritanae Regulæ* aliquid

aliquid novi, ſeu ſupererogatorii addidiſſent, Reformationemque Voluntariam, Regulæ non coævam inſtituiſſent. Aſt! utinam illius contenta, originaliæque præcepta, quibus nos equidem ex integro adſtrictos agnoſcimus, ſicut in voto, ita & in opere Sanctè ſervaremus.

Num. 19. Miror tamen ab aliquibus muſſitari, per Fratres Minores ſimpliciter dictos intelligi antonomatiçè, & veluti principales, ipſos Conventuales, credendo per Bullas Pontificias id probari, dum unâ aut alterâ vice in Bullæ alicujus ſimplici narrativa, ac fortè ex errore amanuenſis *Fratres Minores* ſinè addito, fuère appellati. Sanè, qui hæc dicit, advertat graviffimum inconueniens, ex hinc inevitabile; nempe Ordinem Minorum non ſub nudipedio, non ſinè pecunia, ſub vilibus Veſtimentis, duabus ad ſummum tunicis, aliſque hujusmodi vitæ rigoribus, qui in aliis Minoribus adhuc perſeverant, ac præcipuè ſub omnimoda etiam in communi paupertate (quæ eſt Franciſcanæ Religionis à Cæteris, aut unicum, aut primum diſtinctivum) ſed ſub laxiori forma Conventualium eſſe inſtitutum, quod non modo per univerſaliſſimum populi Chriſtiani conceptum; per omnes de Ordine Seraphico ſcribentes; per univerſas Romanorum Pontificum Litteras Decretales; ſed & per ipſiſſimam Regulam Minorum, Chriſto dictante, à S. Fundatore conſcriptam, evidentiffimè de errore

convincitur. Si dicas, Conventuales ab initio strictè ad Regulam vixisse; Respondeo, quòd tunc verè etiam Observantes dici potuissent, si nomen hujusmodi distinctivum, stante tunc Ordinis perfectâ unitate, superfluum non fuisset, dum de nomine Conventualium nihil etiamnum audiebatur in Ordine. Insuper quæro; an exposit ad laxiora declinantes omnes ad se Regulæ professores traxerint, & pertraxerint? An non ad verificandum Christi promissum perennes in eodem Ordine Socios habuerint Regulæ Zelatores? imò verò Zelatorum Regulæ integra congregabantur Capitula Generalia, quorum nullum ostenderis relaxationem publicè admisisse; Zelantia non minùs invenies Generalia Ordinis Capita, & quidem omnia, si tres exceperis Generales, qui propterea fuerunt etiam ab Officio depositi, quam depositionem quartus non evitasset, nisi zelum Regulæ saltèm simulasset; de quibus fusior Minoritana Historia. Ast fueruntne hi dicendi Conventuales? Concedimus quidem nomen *Conventualis* ante Bullam Unionis, seu ante annum 1517. in Ordine Minorum extitisse, quòd autem sit coævum titulo *Observantium* à Constantiensi Concilio assignatum, nec concedere possumus, nec alii audebunt explicitè producere. Cùm ex ipsa Bulla Concilii evincatur, nihil tale fuisse nominatum.

Num. 20. Si dicas, reformatum esse ante refor-

reformationem; primi autem Observantes reformârunt Ordinem Franciscanum, & hic esse non poterat, nisi de Conventualibus, qui per Observantes fuere reformati, ergo Conventuales Observantibus præexisterant: quod enim reformatur, hoc est, vel existit. Respondeo Imò sic retorquendo: reformare est agere, sed agere supponit esse, ergo jam erant, jam ante reformationem præexisterant Observantes, qui reformabant. Sic ergo arguatur in forma: Observantes reformabant, ergo erant: Conventuales reformabantur, ergo erant: bona est, & æqualis utraque consequentia; unde igitur ex hoc argumento probatur antiquioritas Conventualium, inter partes æquo Jure præexistentes? Deinde solidiori veritate respondens dico, quòd Reformatores illi primò reformârunt se ipsos, & ex tunc, dum nihil adhuc de Conventualibus in Ordine audiebatur, alios reformabant, & post se trahebant *Fratres Minores*, sicque reformatio *Ordinis Minorum* constituebatur: & hi Fratres Minores erant illud reformatum, & reformandum, quod præexisterat, supervenientemque Reformationem in se suscipiebat, licet non ex toto.

Num. 21. Ut non nihil jam accedamus ad Librum, ex quo, & in cujus favorem M. Verinus mihi antiquioritatem Conventualium quasi indubitata obijcit; præmitto, non-

nullas prædicti Libri compacturas in Latino præferre imaginem repræsentantem ab una laterali parte Scriptores, qui Conventuales Observantibus tenent antiquiores, & ab alia parte antiquos Ordinis Conventus, cum hac inscriptione: *Si hi tacuerint, lapides clamabunt.* Et quidem hæc imago satis aptè quadrat ad istum Librum, utpote, qui potissima sua argumenta contra Observantes ex binis istis fontibus educit; unde in malum mihi vertendum non puto, si sinè animo præjudicandi, ad similia argumenta non nihil respondeam, ne veritas ipsa, quæ apertum amat, sub æquivocationibus abscondatur. Quiscunque sit illius Author (quem ad imitationem Apologiæ suprâ mentionatæ *Rationistam* appellare licebit) sequens objicit argumentum per Caput XI. extensum: Ante annum 1368. in nullo Ordinis Conventu erant Fratres *de Familia*, utpote, qui isto anno primum suum *Brullianum* Conventum acceperunt; atqui Fratres *de Familia* sunt Observantes, ergo ante istum annum in nullo Ordinis Conventu erant Observantes. Respondeo, argumentum laborare in æquivoco, procedereque à non distributo ad distributum, veluti hoc: ante annum 1492. in Europa non erant Americani, atqui Americani sunt homines, ergo ante istum annum in Europa non erant homines. Ubi, si reponas, Americanos esse quidem homines, sed non omnes homi-

homines, cum homines etiam dentur non Americani; ego pariter dico, Fratres *de Familia* esse quidem Observantes, sed non omnes Observantes, cum plures dentur Observantes, qui nunquam fuerunt *de Familia*; scilicet supra enumerati quatuor adhuc, præter Fratres *de Familia* Observantini populi, qui sub Ministris in Ordinis Communitate vivebant, sicque, si non seorsim, neque sub diu, saltem cum Conventualibus in iisdem antiquioribus Conventibus habitabant, esto pro tunc talia nomina distinctiva nondum obtinuissent: non enim est quæstio de nominibus (cum in Regula solum fundetur nomen *Fratrū Minorum*, sed de personis Zelum Regulæ habentibus, quos, si dixeris à tempore S. Francisci, usque ad denominationem *Fratrū de Familia* continuam in Ordine successionem personarum non habuisse; sed vel defecisse, vel extra Ordinem positos fuisse, fallit promissum Christi, de quo supra.

Num. 22. Imò verò talis Regulæ Zelatores semper erant, & post etiam aliqualem Fratrum *de Familia* recessum, manebant per Ordinis Communitatem, etiam in antiquioribus Conventibus dispersi, veluti S. Patri divinitus promissi; dum relaxatores solum erant ab ipso visi, & prævisi; per primos idem S. Fundator consolabatur; per secundos (quos non minus in suo Ordine continuandos præsentiebat) in Spiritu

conturbabatur, clamans in monte Palumbo ad Christum Dominum: *Nonne dixi tibi, quiddam Regulam non vellent servare?* Cui deinde Dominus, quasi eum de pusillanimitate arguens, audientibus F. Eliá, ejusque Assueclis, primis relaxatoribus, dixit: „ Quid turbaris Homun-
 „ cio, quasi tuum hoc opus esset? Túne Le-
 „ gislator? Túne hujus vitæ Præceptor? Non-
 „ ne omnia Regulæ præcepta à me præscripta?
 „ nonne Tabulæ hæc à me formatæ? Tu dun-
 „ taxat tenue hujus operis instrumentum, &
 „ calamus scribebat. Novi ego, quid di-
 „ ctaverim, novi, quid velim præcipere.
 „ Vires humanæ mihi compertæ sunt; scio,
 „ quid possint, & quantum ego valeo, &
 „ volo conferre subsidium: Volo ergo, ut
 „ hæc Regula servetur ad Litteram, ad Litte-
 „ ram, ad Litteram: sinè Glossâ, sinè Glossâ,
 „ sinè Glossâ. Si ergo nolint isti observare,
 „ deturbatis tanquam discolis, & rebellibus
 „ ex hac Sodalitate, illorum loco alios substi-
 „ tuam, & si opus fuerit, noviter nasci, &
 „ oriri faciam, atque de Lapidibus istis since-
 „ ros hujus Instituti Sectatores resuscitabo.
 Ità Monumenta Ordinis apud Wadding. ad
 annum 1223.

Num. 23. Deinde, si etiam Observantes præcisè sumerentur pro istis *Fratribus de Familia*, altera adhuc involvitur æquivocatio, dum dicitur, Fratres illos ad annum 1368. Conven-
 tum

tum Brullianum accepisse, & Conventuales anno 1228. ad Conventum Assisensem, & ad plures alios in Vicinia istius temporis positos fuisse. Verius enim dici deberet: *Conventus Assisensis, qui nunc à Conventualibus inhabitatur, fuit anno 1228. fabricatus, ad eumque Fratres Minores positi*; Ex quibus aliqui, paulatimque multi, ad laxitatem declinarunt, nonnullis semper impura Regulae Observantia permanentibus. Hic cum Authore Orbis Seraphici Tom. 2. Lib. 6. Cap. 16. §. 4. oportet non nihil declarare, quomodo primæva, & antiqua Ordinis nostri Cœnobia, à populis, & Principibus Seraphici Patriarchæ, Filiorumque ejus altissimam paupertatem, omniumque rerum abdicationem admirantibus, & venerantibus fabricata fuerint, pro hujusmodi pauperum Minorum incolatu; & quomodo tandem magna ex parte illis cesserint, qui post introducta libertatis Privilegia *Conventuales* fuerunt appellati.

Num. 24. Nimirum cum ad rigorem Minoritanæ paupertatis vivere, nonnullos tædere cœpisset, horumque malo ab exemplo Ordinis Communitas processu temporis infecta languesceret; tamen, ut supra notavimus, Ministri Generales, & Ordinis Comitia, frustra tamen, clamarent in contrarium; ipsamet Communitas Religionis per plurimos abusus, deinde ad rectificandas Fratrum Conscientias, per

Apostolica mitigativa Privilegia cœpit à rigore primavo relaxari. Pars ergo illorum, qui in ipsa erant, præ Cæteris suæ professionis Zelotes, ad fugienda laxiorum Jurgia, & Contentiones, satiùs Judicârunt, de licentia etiam Superiorum Ordinis, extra aliorum consortium in locis pauperioribus, imò & in tuguriis, ac Eremitoriis vivere, propterea *parva-Familia*, de hinc ab ipsa Regulâ pura Observantia *Observantes* fuerunt appellati. Gaudebant etenim succedentes sibi Ministri Generales, quoniam multitudinem jam ad libertatis semitam proclivem ad rigores revocare non valerent, in illa saltèm *Familia* ab Observatoribus Franciscanum Institutum ad *Litteram* conservari, & Observantiæ hujusmodi Assertores paternè confovere non cessabant; prout fusè habetur in Annalibus.

Num. 25. Pauciores ergo Zelotes, ad pauciora loca secedentes (NB. non exigua etiam adhuc Zelatorum pars, licèt nondum specialiter nominata, ex quibus quatuor ex post reformati populi, inter laxiores permixtim remanebat) successivè dum excrescerent, nova Cœnobia ut plurimum ex populorum devotione constructæ, Cæteri rigores vitæ semper magis, & magis abhorrentes, antiqua, & insigniora Cœnobia sibi reservârunt, imò & Ordinis Sigilla, atque præminentiam in Ministeriatu (quod illis, aliis non appetentibus, facile erat)

retinuerunt; unde natum est, quòd Ministri tunc ex Conventualibus electi dicantur. Cùm tandem illi, qui Regulæ puram Observantiam conservârunt, juxta S. Francisci Vaticanum, suprâ Laxiores citiùs excrevissent, ad Imperatoris, Regum, Principum, ac populorum instantias, Leone X. Pontifice pro Justitia causæ decernente, ad hoc, ut in primævo S. Fundatoris Instituto, & in ejus Observantia Religionis præminencia coruscaret (Laxioribus à sua vita mitigata ad pristinum vitæ rigorem juxta piissimam Pontificis requisitionem, reverti nolentibus) adjudicata sibi receperunt Ordinis Sigillum, titulum, & præminentiam *Ministrò Generalis totius Ordinis Minorum.*

Num. 26. De Conventibus verò in Bullis *Unionis, & Concordiæ*, idem Pontifex, ad tuendam pacem, sic determinabat, ut videlicet loca omnia per Conventuales jam divisos inhabitata tempore Capitali illius Generalissimi de anno 1517. ab Observantibus ullo pacto usurpari non possint, ad etiam Dominorum instantias, nisi ubi Conventus integer, aut ejus major pars Reformationem ultrò elegerit. Quid clariùs desiderari potest ad intentum ex ore Pontificis? Cùm etenim gravissimæ dolerent Conventuales, sese quotidie extra Domos exactos, habitationem alibi quærere teneri, & successivè diminui, eò libentiùs piissimi Pontifices eorum querelis condescenderunt, non ignoran-

res aliunde, quòd longè faciliùs nova pro Observantibus, quàm pro Conventualibus Cœnobis extruerentur à sæcularibus. Et ità Conventualitati conservatæ sunt domus, quas possidebant. Ecce igitur, cur Privilegiorum Sectatores majorem (in Italia præsertim) Conventuum antiquorum numerum retinuerint. Quot autem, quantique tumultus in sæculo tunc temporis existerint, legimus in Historiis: Dolentes siquidem Principes, & populi, quòd Domus olim à suorum pietate, pro Litterali S. Francisci Instituto fabricatæ, à relaxatis possiderentur, postulabant eas illis restitui, pro quibus ab initio fuerant erectæ; nisi modo prædicto Pontificum pietas aliter providisset; & ipsè Deus pro majori Ecclesiæ suæ bono separatam hanc, & in mitiori equidem professione sua exactissimam PP. Conventualium Congregationem conservare, & propagare decrevisset.

Num. 27. Exotica insuper ex superiori argumento hic posset induci quæstio: an S. Franciscus ergo, quæ primus Conventualis, ad primos Conventus posuerit Conventuales? Hoc quidem Rationista altè affirmat, sed non probat, nisi exinde, quòd Conventuales ab initio fuerint stricti Regule Observatores. Ad quod equidem cum modestia valet responderi, quòd stricti Regule Observatores suam nunc sciant successiōnem, & primi Relaxatores, ex post legitimè relaxati, patiter sciant suam, multiplicatis Pontifici.

tificum Diplomatis utrimque assignatam. Quæri etiam posset 2dò, An Christiani Orientales, utcumque à Romana Ecclesia dissidentes antiquiores præ aliis dicendi sint Christiani, præsertim Antiochiæ, ubi primùm Discipuli vocati sunt Christiani? Ad quod, salvo meliori, & protestando, quòd nullatenus ponam paritatem in ratione hæresis, vel Schismatis, Respondeo: Quòd sicut hi descendunt ab antiquis Catholicis, & facti sunt in novam gentem à Romana Hierarchia separatam; sic quoque illi, qui defacto inhabitant plures ex antiquis Conventibus Franciscanis, descendant ab antiquis Regulæ Minoritanæ Observatoribus, pro quibus antiqui illi Conventus ædificati fuerant, & tandem ab Anno 1517. sub Leone X. facti sint in gentem novam Conventualem, sumendo scilicet Conventuales propriè, prout ab illo tempore, sub mutata extunc, & non priùs, formula professionis, erecti sunt in Ecclesia Dei in peculiarem Familiam Franciscanam, à declarato Legali S. Francisci unico successore separatam. Quam paritatem, ut iterum protestor, nolo intelligere, aut ab aliis intelligi, nisi quatenus tam hi, quàm illi recesserunt ab antiqua Capitis, & Ordinis successione, licet utrimque localiter non sint mutati; Cùm unitas alicujus Ordinis, illiusque in tali unitate continuata successio non dependeat à locis: aliàs cùm Augustiniani inceperint in Africa, Carmelitæ in Asia: sic, si in illis mundi partibus perderent omnes suos Conventus,

ventus, cessarent esse de antiquis illis respectivè Religionibus, quod nemo dicit: quia ejusmodi successio dependet potius ab unitate professionis Regulæ, seu ab eodem modo tendendi ad perfectionem, atque à persistentia sub unitate Capitris per non interruptam lineam legaliter, & legitimè descendens, ac succedens.

Num. 28. Addiderim tamen, primum Ordinis Conventum, qui B. Mariæ de Angelis, seu *Portiuncula* dicitur, esse sub possessione Observantium. Et licet pro hoc in dubium vocando, Rationista hunc numeret 2dum, statuâtque primum Minoritanum Conventum esse, & fuisse illum, quem PP. Conventuales habent *Rivotorti*; attamen imprimis observat Author *Orbis Seraphici* Tom. 2. Lib. 6. pag. 238. quoddam talem Conventum nec in Memoriali Ordinis, nec in Bartholomæo Pisano, nec in Mariano, nec in Francischina, nec in Waddingo Minoritarum antiquitatum accuratissimo Indagatore, memoratum inveniamus. Deinde Historia habet, quod S. Franciscus cum primis suis sociis per tempus pernoctaverit in Tugurio *Rivotorti*, quod tunc erat, & exoptavit mansit umbraculum commune pro omnibus transeuntibus; & à Pisano Conformit. 5. fol. 30. *Stabulum* appellatur: quod proinde, quia Sanctus volebat publico usui subtrahere (prout & concessionem ejus nullibi legitur obtinuisse, vel petiisse) deseruit; postquam in eodem cum sociis deliberans resolvit adire Episcopum,

pum, à quo petendum esse dixit locum habitationi aptum, quem tandem, coram Episcopo repulsam passus, obtinuit à PP. Benedictinis in loco, qui *Portiuncula* dicitur; ubi dein cum suis habitavit, Capitula celebravit, ad commune stabulum *Rivotorti* non reversus. Sanè refert de hoc loco Bartholus de Assisio *Dist. 1. §. Recolligebat. in Cod. MS. sacri Conventus Assisiensis sequentia*, „ Cùm ibidem moraretur (S. Franciscus) „ accidit, ut die quâdam quidam asinum ducens „ devenerit ad umbraculum, in quo vir Dei cum „ sociis morabatur; & ne pateretur repulsam, „ adhortans asinum suum ad ingrediendum, „ locutus est verba hæc: *Vade intus, quia loco „ huic benè faciemus*: quod verbum S. Franciscus audiens, graviter tulit, illius viri cognoscens intentionem; putabat enim illos ibidem morari velle, ad augendum locum, & ut domum domui copularent. Statimque S. Franciscus regrediens inde, relicto Tugurio illo propter rustici verbum, transtulit se ad locum alium non longè ab illo, qui *Portiuncula* dicitur, ubi Ecclesia S. Mariæ ab ipso fuerat reparata. „ Ecce defuit animus morandi, qui ad figendum domicilium, præter consensum Domini fundi requiritur.

Num. 29. Tandem in illo loco *Rivotorti* non nisi priori sæculo fuit Conventus fabricatus operâ Rmi P. Catalani de S. Mauro Conventualium Generalis, electi 1647. postquam Anno 1455. sub

Pontificatu Calixti III. ibidem erectum fuisset Sac-
cellum per Franciscum *Saccardinum* Ordinis Mi-
norum. Quia verò M. Verinus me ad produ-
cenda authentica, suâ incredulitate assuevit, ut
cognoscatur, tam prædictorum veritas, quàm
quæstionatum locum primis Franciscanis non
fuisse concessum; sed post sæcula prius conce-
dendum, produco sequentia: „ *In nomine Do-*
mini amen. „ Hæc est Copia sumptûs, seu tran-
„ sumptûs cujusdam Instrumenti, rogati à q. D.
„ ser, Constantini Francisci Ageluti Calzaveridis,
„ olim Notarii publici Assisientis de Anno 1455.
„ tempore Pontificatûs Ss. in Christo Patris, &
„ D. D. Calixti PP. III. sub die 12. Junii existentis
„ inter alia in Archivio publico dictæ Civitatis, in
„ Protocollo octavi folii, pag. 49. tenoris sequen-
„ tis, videlicet: *Licentia concessa adificandi Ec-*
clesiam, & Altare in Contrata, qua dicitur
Rigo-torto Comitatus Assisii.

„ Dominus Franciscus Vitalis, Canonicus S.
„ Rufini, Vicarius Episcopi Assisientis, asserens
„ se habere ad hæc speciale mandatum, . . . per
„ se, & suos successores dedit, & concessit licen-
„ tiam Fratri Francisco, aliàs *Saccardino*, de
„ Ordine Minorum, ædificandi quandam Ca-
„ pella, Ecclesiam, seu Majestatem cum Al-
„ tari apto ad celebrandam Missam in Comitatu
„ Assisii; in *Contrata*, quæ dicitur *il Ponticello*
„ *di Rigo-torto* Comitatus Assisii; super quibus
„ mandavit omnia prædicta, & dictum F. Fran-
„ „ cil-

» ciscum, & alios fabricantes dicto nomine non
» molestari; Rogatus &c.

» Et quia ego Angelus Victorius de Frondiis,
» publicus auctoritate Apostolicâ Notarius, Col-
» legii Assisensis, & ejusdem Civitatis Archivistâ
» prædictam Copiam ex dicto Protocollo de verbo
» ad verbum fideliter extraxi, & factâ collatione
» concordare inveni &c. Ideò ad fidem hîc me
» subscripsi, & publicavi, ac solito signo mu-
» nivi hâc die 10. Martii 1709. loco † signi.

» Et quia ego Joannes Thomas de Lucangelis
» publicus auctoritate Apostolicâ Notarius,
» Collegii Assisien. supra dictam Copiam ab alia
» consimili, quæ etiam mihi &c. . . extrahere feci,
» & factâ collatione concordare inveni. . . Ideò
» ad fidem hîc me subscripsi, & publicavi, meò-
» que solito signo munivi hâc die 21. Octob.
» 1709. requisitus &c. loco † signi.

*Ex Archivio S. Mariæ Angelorum de Portiun-
cula in Protocollo scripturarum Miscellanearum,
sub titulo: Fundatione di Rivortorto. Hæc ru-
minent illi, qui contra quoscunque volunt, Ri-
vortortum primum omnino fuisse Minoritani
Ordinis Conventum; ut & ex eo primatum alle-
gent.*

Num. 30. Scriptores pro antiquitate Con-
ventualium, ut prætenditur, scribentes, enu-
merantur in Cap. 2. scilicet Sylvester Marulus in
suo *Oceano Religionum* dicens: Anno 1368.
Observantia florere cæpit. Marcus Guadalaxara

Car-

Carmelita in *Historia Pontif. Reformatio Observantium exiit à Conventualibus*. Adducuntur ex Observantibus Haroldus, Waddingus, Hieronymus Roderiquetz, Ludovicus Miranda; & præter hos Joannes Franchinus Ord. Conventual. Procurator Generalis ex suo Opusculo 2do de Antiquioritate Franciscana (ex quo Author *Rationum Histor.* multa argumenta sumpsit) post Emmanuëlem Rodericum plures adhuc citat Observantes, qui respectivè dicunt, quòd Observantes *exierint à Conventualibus*, quòd Observantia Regularis *cæperit*, quòd Ordo, & Religio Minorum *cæperit reformari*, quòd Reformatio Ordinis 1368. *humile, & Stabile sumpsit initium; jecerit fundamentum &c.* Ast! ut supra N. 9. & aliàs visum est, Reformatio talis *Capit in esse separari à laxioribus*, & non quasi esse suum de novo tunc receperint Observantes, cum à tempore S. Francisci nunquam esse desierint. *Exire* pariter non est *Originari*: nam & Abraham exivit ab Ur Chaldæorum, & Loth à Sodomis, nunquid nati, & progeniti tunc fuerunt? Filius Dei, qui dixit: *Exivi à Patre, & veni in mundum*, fortè à Patre, & in Patre, & coæternus Patri, non fuit, priusquam veniret in mundum? sanè *exire* supponit esse, idèmq; quod *separari* significat. Aliæ Authoritates adductæ magis adhuc ad nostrum sensum petunt intelligi, quòd Ordo, & Religio nostra *inceperit*, non qualitercunque, sed *reformari*, quod non im.

importat transitum de non esse ad esse, sed de esse ad melius esse; Imò, ut addidimus supra, Reformatio nequidem est ad *novam* vitam, sed transitus est à vita collapsa ad pristinam, quæ non est vita simpliciter, sed vita renovata, sicque reformata; ex quibus corrunt omnes contra Observantes illatæ Consequentia.

Num. 31. Deinde si Authorum velit quis sensum indagare, non debet illos legere in locis tantum, ubi solum narrative, & incidenter aliqua scribunt, & vix de tanta energia, pro parte contra partem, ex verbis suis trahenda, cogitant; sed ubi ex professo circa controversiam decidunt. Unde, ne in omnibus readducendis fusior sim, solius Roderici sensum, & sententiam plenius indagemus. *Hic Tom. I. q. 4. art. 1. & 2.* de Observantibus, & Conventualibus tractans, ex professo dicit, quod, cum Regula S. Francisci fundata fuerit, & ab initio observata in rigore paupertatis, cœpit deinde ob causas (quas ibidem recitat) relaxari, & per Apostolica Privilegia mitigari; Unde originem habuerunt Conventuales, per quod nomen, ait, distinguebantur ab aliis, qui Reformationem affectabant (adeoque & existebant) concluditque in fine, quomodo Conventuales in Hispaniis fuerint extincti. Ecce quid à Roderico per *Conventuales* intelligatur inter Minoritas. Deinde per ipsum non Observantes à Conventualibus Originem habuerunt, licet

ab ipsis *exiverint* ; Imò Conventuales per introducta Privilegia orti sunt inter Observatores Regulæ. Ubi unum adhuc obiter adnotare libet : Si Conventuales à S. Francisco fuerint immediatè ad Conventualitatem instituti , & ab Apostolica Sede approbati (proùt Rationista putat se demonstrare) Quomodo ergo à B. Pio V. in Constitutione per Rodericum loco jam citato allata , cogerentur , aut Observantium rigoribus se ultro submittere , aut ab antiquis, propriisque jam suis Cœnobiis abscedere ? solvat argumentum , qui dicit Conventuales in Ordine Minorum *Antiquiores* , indèque à S. Francisco institutos ; Observantes autem postmodum à Conventualibus , ut Filiales exortos ; ubi proinde Patres coacti fuissent ad vitam Filiorum , præter patriam professionem , transire ; quod à me non capitur.

Num. 32. Insuper , qui talia dicit , advertat ex eadem Pii V. Constitutione , quæ incipit : *Beatus Christi Salvatoris Confessor*. dat. Romæ 10. Calen. Februarii 1568. hæc , quæ sequuntur de S. Francisco : *Undique Fratres suos in unam Familiam coëgit , collectosque ipsorum omnium vitam , & mores ad unam , eandemque Regulam dirigens &c.* Tandem circa Rodericum illum addiderim adhuc , quæ ibidem q. 4. art. 4. de Observantibus ex professio agens dicit : *Cùm Religio Fratrum Minorum sit quadam divina plantatio , non potius ipsa Pontificia Majestas pati,*

pati, ut ipse Conventualis Status contra Regulam, & vivendi normam Patris nostri Francisci inductus, ita perseveraret, ut in eo Sigillum totius Ordinis contineretur; & Generalis ipsius Conventualitatis Patrem nostrum Franciscum representaret, cujus ipse minimè fuit Institutor, & Author. Quid clarius de Conventualium Origine, non à S. Francisco; sed contra, vel præter ejus institutionem [suo tempore tamen legitime] superinducta potuit desiderari? Quos ergo Minores S. Franciscus instituit? certè suæ Regulæ Observantes. Hæc ex Roderico non produxissem, nisi Roderici sensus haud integer à Franchino relatus, me obligasset ad inquirendum, & referendum ex integro, quid talis Author de præsentī Controversia sentiret. Sic posset etiam quis ex S. Scriptura, non quidem inferre, sed referre, quòd non sit Deus, si tamen hæc integra referatur, tunc *Dixit insipiens in corde suo: non est Deus.* Ps. 13. De Laërtio Cherubino viro doctissimo, qui Romanorum Pontificum Bullas in usum commodiorem collectas, Rubricis, sive Summariis exornando se orbi litterato commendavit, non admirari non possum, quomodo Bullas ipsas referendo, in quibus de *Conventualium* nomine non exstat indicium, ipse in Summariis, seu Rubricis Ordinem Minorum *Conventualium* adjungere de suo voluerit; unde credere debeo, ipsum ex repetito sapius errore fuisse deceptum; sicut &

non rarò decipiuntur Authores extranei, qui incidenter quandoque de particulari Ordine scribunt, prout ipsis ab intereffato Calamo existit communicatum. Ad talem autem Virorum Excellentiam non spectat, particularia cujusque Ordinis jura funditus perscrutari.

Num. 33. Titulum Capituli VII. ponit Rationista sequentem: *Gradus Scholastici Baccalaureatus, & Magisterii, titulusque Regentis apud Conventuales à primis duobus sæculis Franciscanis usque in præsens conservati, ab Observantibus verò rejecti demonstrant, eadem duo prima Sæcula non fuisse Observantina, sed Conventualia.* Ad quæ repono imò, duo illa prima sæcula, nec nominatim fuisse *Observantina*, inultò minus *Conventualia*; sed, quia Ordo tunc indivisus erat (licet secundum rem *Observantes*, & *Conventualizantes*, hoc est ad laxiora declinantes, contineret) sæcula ista simpliciter *Minoritana* esse, non *Conventualia*. Permitti posset, quod *Observantina* dicerentur, quia nulla adhuc (ut postea ostendemus) apparuit Pontificia relaxatio. 2dò De Theologico Magisterio, sive Doctoratu, atque etiam (quod alibi exaggerat) de S. Inquisitionis Officio, non ibo inficias, quod fuerint antiquitus in Ordine non *Conventualium*, sed *Minorum*; ast talia fuisse Ordinis Institutioni coæva, nemo est, qui asserat. Illa fuisse à S. Bonaventura, & ab aliis Sanctissimis Viris exercita, non dubitaverim; etiam à
San-

Sanctis Joanne de Capistrano, Jacobo de Marchia, aliisque de Observantia, mandante Sede Apostolica, fuisse Officium Inquisitionis exercitum legimus; Unde inter Statuta Capituli Burgensis Observantini anno 1523. sub Quignonio Generali decretum reperimus, ne Magistri S. Theologiæ crearentur, aut Doctoratus Laurea deinceps conferretur, nisi in Studiis Generalibus; deinde paulatim abierunt in non usum: ut enim hæc in Ordinis Institutione non fuerunt intenta; ita nec inter Observantes Generaliter recepta, inter illos remanserunt, qui ad Privilegia viventes majori facilitate sine speciali dispensatione ea possunt exercere; Unde Observantes verius dicuntur illa dimisisse, quam nunquam habuisse. Quid ergo à talibus consequentiæ ad antiquioritatem Conventualium?

Num. 34. A superioritate etiam, Jurisdictione, ac præcedentia, quam Communitas Ordinis non negatur habuisse aliquando super Familiam separatam *Observantium sub Vicariis*, argui non potest Observantium à Conventualibus dependentia, vel inferioritas. Cautè loquatur, qui hæc allegare prætendit: si enim Conventualibus Observantes fuisse aliquando subjectos quis diceret; illicò negaretur assumptum; suppresso itaque *Conventualium* nomine, *Communitas Ordinis* plerumque nominatur, & dicitur, Communitati Ordinis fuisse aliquan-

do subjectos Regularis Observantiæ Professores; & deinde ab Ordinis Communitate ad Conventuales, bellâ æquivocatione, deducitur argumentum. Concedo itaque, Observantes *de Familia* à suæ separationis exordio ultrò Prælati *de Communitate* Obedientiam præstitisse, tum, quia ipsi tunc pauci erant, tum, quia illa Communitas nullo adhuc dispensativo super Regulam Privilegio relaxata, non dici non poterat vera S. Francisci Religio. Ubi verò Communitas Ordinis à Martino V. Privilegia Regulæ mitigativa obtinuit, dupliciter iterum considerari debet: Imò quatenus pro majori sui parte dispensationibus adhærebat; quo sensu, ad effugiendum relaxationis periculum, ab ipsa voluerunt Observantes *de Familia* secundùm quid separari, & sub propriis Generalibus, & Provincialibus Vicariis autoritate Apostolicâ constitui. 2dò Consideratur ipsa Communitas Ordinis, quatenus non universa Privilegiis dispensativis inhærebat; imò & integras *Clarenorum, Coletanorum, Amadæorum &c.* Congregationes in Regulæ puritate viventes, continebat; Unde & Ministrum Generalem totius Ordinis cum omnimoda præ-eminencia conservabat. Hoc sensu nunquam detractârunt Observantes Ministrum Generalem totius Ordinis de illa pro parte relaxata, & pro parte non relaxata Communitate assumptum, cum determinata dependentia recognoscere.

scere. Ast! Conventualibus ut talibus ipsos aliquando subjectos extitisse, nec; qui illa intendit dicere, de plano audet asserere. Sub Leone X. autem non Observantes fuerunt subtracti obedientiæ Ministri Communitatis Ordinis, imò in ea fuerunt expressius confirmati, dum Ordinis Communitas in Observantibus simul unitis fuit declarata, & stabilita, & Minister Generalis Ordinis de ipsis, & ab ipsis electus, & deinceps perpetuo jure eligendus, Conventuales autem fuerunt ex tunc ab Ordinis Communitate disjuncti, & in unum Corpus Privilegiatum, non amplius sub Ministro, secundum Regulæ textum, sed sub Magistro Generali collocati; cum hac tamen dependentia, ut hic ab illo semper teneretur suæ electionis confirmationem petere, ut retulimus cap. 7mo.

Num. 35. Objicit Rationista Cap. 3. quòd Ordo Conventualium fuerit in Ecclesia approbatus per Innocentium III. & Honorium III. ante Ordinem Observantium, utpote qui suam prius tulit approbationem in Concilio Constantiensi, & perfectius stabilitus fuit per Leonem X. & quærendo: an ad instantiam S. Francisci approbatus fuerit Ordo, qui per emittendam Professionem suam obligaretur ad totam ejus Regulam servandam, vel solum ad partem? Vel denique, an tunc temporis approbati fuerint duo Ordines, quorum unus obligaretur ad Regulam, prout sonat, & jacet;

alter verò ad eandem Regulam dispensatam? Sanè de duobus Ordinibus non constat, cùm & ipsa Regula sæpè faciat mentionem de unitate illius fundatæ *Fraternitatis*, & quòd unus similiter debeat esse Minister, qui sit *servus totius Fraternitatis* &c. Neque alterum dici potest, scilicet, quòd ab initio aliqui ex Professoribus illius Regulæ fuissent obligati ad totum, aliqui ad partem, sive, quòd aliqui tenerentur observare Regulam, ut jacet, alii, ut dispensatam: ne aliàs diceretur, quòd ipse S. Patriarcha sub duplici emittendæ professionis formula pro aliquibus suam Regulam mitigasset, aut à summo Pontifice mitigationem petivisset; quod est contra historiam, quæ refert repulsam F. Eliæ de Cortona pro mitigatione instantis, quæ voce de Cælo confirmata fuit, ut retulimus supra, N. 22.

Num. 36. Arguitur ulterius: Conventuales esse antiquiores Dispensationibus: nam sicut dispensatio supponit legem, ita & personas eam recipientes. R. Si Papa dispensaret, ut omnes Minores Observantes fierent Dominicani, tunc tamen ab ante non fuissent Dominicani, quamvis lex & personæ præsupponerentur: fuissent quidem Minores, sed tales eo ipso esse desinerent. Sic à pari dicerem, Ordinem à S. Francisco Fundatum essentialiter periisse, si omnes omnino Dispensationem in substantialibus admisissent, pro quò Passerinus

de hominum statibus Tom. 3. N. 18. inquit: *Dispensatio perpetua, & universalis in substantia, ut in materia Votorum, & ita, quod professionis materia sit substantialiter mutata, facit, ut Religiones substantialiter variantur...* Idem si Pontifex dispensando mutat substantialiter Religionem, taliter forma intrinseca Religionis, & Religio mutatur, vel numero, vel specie, vel plus, quam specie... Si ergo Pontifex mutet substantialiter materiam Votorum, vel augendo votum, vel minuendo, mutatur tum etiam professio Religiosa substantialiter, nec Religiosi amplius antiquam Regulam profitentur, ideo *NOVA* est Religio.

Num. 37. Fundatam autem per S. Franciscum Religionem, ejusque invariata professio modò semper continuârunt Zelatores Regulæ, qui tandem *Observantes* dicti sunt, quique adhuc, ne emoriantur, per introductas successivè *Recolectorum, Discalceatorum, Alcantrinorum &c.* Reformationes adaukti sunt ad fervorem, qui, si quandoque in aliquibus, imò in pluribus tepescat, cogitemus, nihil esse sub Cælo stabile, quia nihil est à se, nisi ille, qui veraciter de se ait: *Ego sum, qui sum;* & de cujus usque adeò fundata in terris Ecclesia S. Augustinus Epist. 48. inquit: *Ipsa est, qua aliquando obscuratur, & obnubilatur multitudine scandalorum. Sed etiam tunc in firmissimis suis eminet.* Et fortâsse non frustra dictum est de

femine *Abraba* Gen. 22. sicut *stella Cali*, & sicut *arena maris*: ut in *stellis Cali* pauciores, firmiores, clariorésque intelligantur; in *arena autem Maritimi Littoris*, magna multitudo infirmorum, & carnalium. Fortè etiam convenit aliud, quod idem *Augustinus* Lib. I. contra *Permenianum* Cap. 5. ait: si non potestis auferre malos de medio vestram, ipsi malum auferre ex vobis ipsis. Atque idem *Lib. de moribus Ecclesie* Cap. 30. Ecclesiam alloquens dicit: Tu pueriliter pueros, fortiter juvenes, quietè senes. prout casusque non corporis tantùm, sed & animi etas est, exerceas, atque doces.

Num. 38. Accedit pro dilucidatione superioris objecti; Quòd, testantibus Ordinis Monumentis, status non Observantium, seu vetus Conventualismus duobus primis sæculis Franciscanis fuerit illicitus, & purus à Regula deficientium abusus, casus nullus in Ordine cum gloria prætendit, se fuisse Authorem, & qui solùm exopt per *Martinum V.* factus est licitus, & religiosus, dum in *Bulla*, quæ incipit: *Ad statum Ordinis* primò, & primus dispensavit pro habendis *Redditibus*; ergo, sicut priùs non erant dispensati, sic nec *Conventuales* in Ordine. In illa etiam *Bulla* nulla fit mentio *Conventualium*; unde hæc tales non præsupponebat, sed faciebat anno 1430. Et quidem ante illud Breve *Martinianum* nulli in Ordine erant, vel dici poterant *Conventuales*, vel dispensati; quia nec in ipso

Brevi

Brevi ulla fit mentio de precedente aliqua dispensatione, simpliciterque Fratres Ordinis dicuntur *Fratres Minores*; atque ante illum annum omnes Franciscani erant ad puram puræ Regulæ Observantiam obligati; nec dispensatio aliqua erat generaliter data pro possessione reddituum, aut successione in hæreditates; nec introducta adhuc; sed jam prius, pro admittentibus respectivè talem Bullam, & non admittentibus, introducenda nominum diversitas; postquam ab anno circiter 1348. particulares contra regularem paupertatem abusus in Conventus, & Provincias irrepere cœperant. An jam Observantes, seu regularem Observantiam zelantes, fecerint istam novitatem, quilibet esto iudex. Et dum ex tunc summi Pontifices inceperunt, Fratres zelantes in suis Bullis distinguere per additionem: *Regularis Observantia*, hoc non significabat novitatem, vel alterationem Instituti, sed potius denotabat Fratres in primæva Observantia Minoritica constantes; ubi e contra Minoribus aliis additum ex tunc nomen *Conventualium* indigitabat Fratres secundum accessoria privilegia dispensativa viventes, ac Vetus Institutum alterantes.

Num. 39. Contra hæc dicta objicit Rationista, Clementem IV. modò in primo Ordinis sæculo dispensasse cum Ordine Minorum, quoad successionem in hæreditates, ac si in sæculo remansissent; quam proinde successionem fecit in ordine licitam per Bullam, quæ incipit: Ob-

rentu Divini nominis, inscriptam Magistro Generali Ordinis Prædicatorum, & Ministro Generali Ord. FF. Minorum. Ast! quia quæstio hæc in Materia Minoritica de principalioribus est, antequam ad eam respondeo, nonnulla prænotanda hic juvat interjicere. Suppositâ nominis intelligentiâ, nempe, quodd per *Frates Minores Conventuales* apud sedem Apostolicam, apud sacras Cardinalium Congregationes, apud Reges, & populos illi intelligantur, qui Regulam Minorum non ad Litteræ rigorem, ut instituta fuit; sed ad dispensativa sedis Apostolicæ privilegia profitentur; extra dubium remanet, ipsos tunc in Ordine vigere incepisse, quando privilegia illa firmiter, & legitime fuerunt introducta. Voluntarias itaque, ac usurpatis, ut omittam relaxationes, quæ in exemplum adduci non debent (*qua enim illegitime fiunt, pro non factis haberi debent. Lib. 5. Decret. Tit. 1.*) ad primam, & legitimam Regulæ dispensationem recurramus.

Num. 40. Non ignoramus, Innocentium IV., cum Controversiis Elianos inter, & spirituales sanctâ intentione finem imponere cuperet, edidisse super Regulam Minorum Apostolicam declarationem, quæ incipit: *Ordinem vestrum &c.* ad annum 1246. per quam in facto recurrendi ad amicos spirituales pro pecunia, in Fratrum necessitates expendenda, non nihil largiùs indulgisse comprobatur. At de recipienda per
Fra-

Fratres ipsos pecunia, vel de possessionibus, aut aliis proprietatibus in Ordine retinendis, nec verbum habet, aut apparetiam; & tamen, quia aliquialiter relaxativa videbatur Innocentina illa declaratio, tam primùm in Metensi, deinde in Narbonensi Gen. Capitulo Religio integra cum S. Bonaventura tunc Generali Ministro, annuente Alexandro IV., voluit antiquari, prohibitumque fuit, illam ad praxin deduci. Nunc quantum ad prætensam aliam Clementis IV. quæ hic objicitur, dispensativam provisionem,

Respondeo imprimis, Bullam illam, quatenus ad Fratres Minores extensam in *Firmitatis trium Ordinum*, Authore de Ordinis Communitate, nominaliter vocari *subreptivam*, dum part. 4. Col. 2. fol. 132. sic habetur: *Alia autem Bulla subreptiva, relaxatoria, & excessiva, quæ merito velut falsa, & nulla repudiantur per Ss. Patrum Canones, & juris Doctores, .. sunt iste sequentes, & similes; videlicet Bulla Clementis IV., quæ incipit: Obtenutu Divini nominis &c.*

Num. 41. Deinde præter alias omnino violentas præsumptiones, quas adducam, pro subreptione istius Bullæ, stat etiam hæc, quod Bulla illa in solo titulo nominet *Fratres Minores*, & in contextu nullam de iis faciat mentionem, quam tamen de necessitate facere debuisset; si enim vetum sit (ut postea examinabimus) quod

Rationista absolute prætendit, Patres scilicet Conventuales usque ad Concilium Tridentinum nihil propriam, etiam in communi, possedisse, quantum ad proprietatem, & dominium; sed agros, vineas, ac annuos redditus sub Dominio Sedis Apostolicæ semper fuisse, illosque ad solum usum facti permissos fuisse, sicque paupertatem Minoriticam, non quidem quoad gradum perfectionis, quoad substantiam tamen salvam, & integram servasse; tunc inquam Pontifex necessitatus fuisset in sua Bulla distinguere, Dominicanos inter, & Minores; nec non declarare, quod, quantum ad Fratres Minores, successiones hujusmodi hæreditariæ nomine Sanctæ Sedis essent faciendæ, quod respectu sacri Prædicatorum Ordinis non erat necesse; cum hic Ordo ex professione Regulæ suæ substitutis Apostolicis tunc non indigerit. Imò exclusâ tali distinctione, quæ etiam in Bulla non reperitur, evidenter sequitur, quod Franciscanis non minùs, quàm Dominicanis hæreditariæ successiones concessæ fuissent, quoad proprietatem, & Dominium, quod nec ipsa pars adversa admitit.

Num. 42. Tandem Bullæ inscriptionem, seu titulum illius fuisse corruptum, & (si non fraude, saltèm alio errore) per additionem *FF. Minorum* alteratum, constat ex eo, quod Originale illius Bullæ in Archivio Vaticano asservatum, solos in titulo illius Bullæ præferat Fratres Prædicatores,

finè

finè mentione Fratrum Minorum, ut vides in adjecta hìc Copia authentica:

„ Copia Bullæ S. Memoriz Clementis Papæ
 „ IV. extracta de Verbo ad verbum ex Regesto
 „ Authentico, in nulla sui parte vitiato, suarum
 „ Litterarum Apostolicarum anni primi sui
 „ Pontificatus, signato Num. 204. existente in
 „ Archivio secreto Vaticano Fol. 33. tenoris sequentis videlicet: *Magistro, & Fratribus*
 „ *Ordinis Predicatorum salutem. . . Obtenus*
 „ *divini nominis &c. (NB. hìc refert totam Bullam*
 „ *finè mentione FF. Minorum, tam in titulo, quàm*
 „ *in Corpore; & deinde profequitur)*, „ Desumpta
 „ fuit hæc Copia Bullæ ex dicto Authentico Documento bene asservato, in prædicto Archivio secreto Vaticano existente, & cum eodem collationata in omnibus concordat. Quare hìc me in fidem subscripsi, & solitum meum sigillum apponere feci, ut infra, hâc die 5. Julii 1727. Jacobus Antonius Prior de Pratis, præfati Archivii secreti Custodiæ Præfectus &c. loco † sigilli.

Num. 43. Replicat Rationista in Conventu Assisensi FF. Minorum Conventualium è contra asservari, ac sæpè visum, & copiatum esse Originale, in quo Bulla illa simul inscribitur: *Magistro Generali Ordinis FF. Predicatorum, & Ministro Generali Ord. FF. Minorum*; Unde & Waddingus illam citat tanquam utrique Ordini datam. Respondeo: judicet alius, quàm ego, quod-

quodnam ex illis Originalibus, majorem debeat habere fidem, in concursu, ubi unum necessariò debet esse, ac censerì falsificatum; sive interim ab una, sive ab altera parte (urgente ad hoc amore proprio) falsificatum sit. Fortè non incongruè adjecerim illud, quod Baronius Tom. 12. Edit. Antverpiensi ad annum 1191. L. E. ponit circa Diploma aliquod Ottonis III. similiter corruptum: *Felices omnes forent impostores, si ex falso tantùm superposito titulo, quod cuperent, probatum haberent; & non plura intercederent, quibus luce conspicuâ convincerentur falsarii.* Ad citatum Waddingum dico, ipsum non nisi sub dubio loqui; unde & in eodem loco citat aliud Bullarium, in quo affirmat, se nihil de FF. *Minoribus* in titulo additum invenisse. Insuper ipsius Waddingi non erat, se ad longum super præfatæ Bullæ subsistentiam extendere, utpote qui tantùm se Historicum, & collectorem Bullarum Apostolicarum ibidem profiteretur; & quidem, ut dixi, illam non refert absolutè.

Num. 44. Pro subreptione illius Bullæ insuper facit illud, quòd, si per Bullam illam Ordo Minorum reverà fuisset pro jure succedendi in hereditates dispensatus, non appareat, cur in 2dum sæculum exposit, nimirum in Concilio Constantiensi, dum Fratres de Communitate (nomen Conventualium nondum erat) à zelatoribus, qui ab illo Concilio *Observantes* dicti sunt, accusarentur, quòd se institui hæredes non solum

solum sustinerent, sed & procurarent &c. prout Eugenius IV. in Bulla, quæ incipit: *Ut Sacra Ordinis*: refert querimonias; cur inquam in sua purgatione Bullam illam dispensativam non allegârunt? Cur factum, si fuerat ipsis licitum, constanter negârunt? prout legis in dicta Bulla, ubi Pontifex nomine Ordinis sic respondet: *Tamen Communitas Fratrum, & specialiter Rectores Ordinis asserbat, quod prædicta, sive plura ex ipsis in Ordine non fiebant; quod, etsi reperiantur rei in talibus, rigidè puniuntur: nec non contra talia, ne fiant, sunt facta pluries ab antiquo statuta in Ordine multùm stricta &c.* Ecce quomodò Ordo Minorum, ejusque Rectores, se per Bullam, *Obtentu Divini Nominis*. Nesciebant esse dispensatos.

Num. 45. Insuper subreptio istius Bullæ se prodit inde, quòd data fuerit *ad instantiam*, utique Ministri Generalis; talis autem tunc fuit S. Bonaventura omnium relaxationum hostis implacabilis, & pro tuenda, vel restituenda integra Regulæ Observantia Zelator indefessus; qui consequenter hanc omnium in Franciscana paupertate dispensationum maximam & recepisse, & supplicasse supponeretur. Mihi profectò non sufficit Waddingi restrictio, quòd nempe Sixtus IV. post duo abinde sæcula declaraverit, illam concessionem ad Observantes non extendi; quia tempore hujus prætensæ Concessionis, unicum erat Corpus Ordinis

Minoritici in Regulæ Observantia Sanctè perseverans; unde non poterat ad alios extendi, & aliis interdici. Nec etiam, si fuisset jam tum Ordo bimembris, poterat ad duo Sæcula retrahij Sixtina illa Declaratio. Imò, quod magis facit ad propositum: Cùm Sixtus ipse per suas Litteras (de concessione illa veluti jam tum per Clementem IV. data nullum habens verbum) Privilegium illud nudè, & tanquam primò Minoribus Conventualibus indulserit, ut nempe in Parentum hæreditates succedere valeant ab intestato; paulò post edito novo Diplomate declaravit illam suam (de Clementina illa prætenfâ iterum nullibi faciens mentionem) Concessionem *ad importunam aliquorum instantiam* expeditam fuisse, atque ad Observantes non extendi; Unde pateat, locum non habere restrictionem Waddingi, quatenùs sumus in illa Clementina.

Num. 46. Suppono iterum, hoc prætenfium Clementis IV. Privilegium omnino esse amplissimum inter Cætera, per quæ paupertas Minoritica dispensata fuisse legatur, non abfimile illi, quod PP. Conventuales fatentur se postea per Tridentinum priùs accepisse: Cùm enim proprietatis in particulari nullibi dispensata dicatur; de proprietate in communi loquendo, hæc successio in hæreditates supponit in Minorita nunquam extingui Jus Civile ad possidendum; supponit & ipsam possessionem

in

in Communi, & cætera, quæcunque valeant rationem dispensationis inducere. Quomodo ergo credibile fieri potest, ut S. Bonaventura, Zeli prorsus incomparabilis, pro illa supplicaverit, de quo Jure merito dicit *Franchinus Convent.*, quod fuerit post S. Franciscum Sanctior universis, qui Religioni præfuerunt; qui totis lacertis pro integra, & purissima Regulæ Observantia, pro eliminandis vel minimis abusibus in toto Generalatu laboravit; & Declarationem Innocentii IV. quæ longè minùs dispensativa erat, tum ex Generalis Capituli Decreto, tum autoritate Papæ voluit antiquari; qui contra legatorum, & testamentorum aviditates statuta rigorosissima sæpè repetita publicavit ante, & post assertam Clementis IV. concessionem, ipsorumque executionem gravi rigore semper exegit, ut diffusè videre est in Enciclidis ejus Epistolis ad Ordinis Prælatos: *Licet insufficientiam meam &c.* dat. Parisiis 9. Calend. Maji 1257. & alia, quæ incipit: *Quoniam ad hoc potissimum &c.* dat. Parisiis in die S. Georgii Martyris anno 1266. id est altero post datum assertæ Clementinæ. vide Dialogum part. I. N. 57. ubi illas Litteras adduximus. Quomodo inquam Sanctus iste Paternæ S. Francisci intentionis, & Regulæ Zelator acerrimus, veluti oblitus suū, contra Seraphici Patriarchæ mentem (ad quam certè totā diligentia sese componere satagebat) in excidium paupertatis

Franciscanae, Privilegium adeò suprà Cætera fini suo præjudiciale acceptaverit, imò, ut ibidem dicitur, pro eo supplicaverit?

Num. 47. Deinde, ut diximus suprà, Sixtus IV. anno 1472. duobus nempe, & amplius post hæc sæculis, *importunis* aliquorum instantiis adactus (ut ipse ait) hoc ipsum nunc assertum Privilegium, in hæreditatibus suorum ab intestato succedendi, concessit, expedito Diplomate: *Dam fructus uberes. &c.* pridie Calendas Martii; quod postmodum datis aliis Litteris: *Licet jam dudum ad importunam &c.* dat. die 7. Augusti declaravit, ad Observantinos non extendi; quomodò, ut disputationis novæ titulum effugeret, fieretque indulgentia firmior, & ab antiquitate Venerabilior (eò vel maximè, quòd *ad importunam aliquorum instantiam* hæc à se concessa fuisse dicit) quomodò inquam dispensationis hujus Clementinæ potuit non reminisci, si verè extitisset? Quomodò etiam Monumenta Ordinis hujus amplissimi Privilegii nullibi faciunt mentionem? Imò in contrarium Roderiquetz, Jurium Regularium, & maximè pro sua Religione Minoritica solertissimus Indagator, Tom. 3. qq. Regular. q. 30. art. 4. Privilegium ipsum referens ex Sixto IV., aliàsque simul dispensationes adducens, hoc solum Clementis IV. penitus ignoravit. Et ibidem c. 68. art. 10. docet cum communi, maximè cum Bartolo, non subsistere testamentum,

ubi

ubi Minorita fuerit Hæres institutus. Et Bartolum in utroque Jure versatissimum, & in Minoritico peritissimum, hæc, si fuissent, ignorâsse quis præsumat? Ne hic in sententiis adducendis fusior sim, vide Bartolum in Tract. Minorum Lib. 4. Dist. 1. Cap. 1. Baldum in primo Codic. Authent. Verb. *ingressi*. de *Sacro-Sanctis Ecclesiis*. Col. 6. N. 15. Albericum de Rosate super Caput: *De ingredientibus*. Federicum Pietrucci de Senis in Lib. Consil. pag. 20. Col. 4. ubi pulcherrimas Casuum resolutiones legis circa Successiones hæreditarias, quarum Minores incapaces asseruntur; neque hi Monarchæ fundant se in Juribus Observantes præcisè respicientibus; sed à Corpore Juris Glossatas adducunt Decretales Clementis V. *Exit*. Et alias; Unde etiam vide Authorem Glossæ in Lib. 5. Clement. Tit. 11. de Verb. signif. Cap. 1. Nec reflectere omittas, quo tempore floruerint Viri citati, scilicet Bartolus 1330. Albericus Rosate Juxta Bellarminum 1340. Baldus Ubaldus Perusinus 1365. & Juxta Bellarmin. Mortuus 1420. qui proinde Dispensativam illam Clementis IV. debuissent habere quasi in recenti memoria; & equidem ignorârunt.

Num. 48. Sanius igitur hac in re se habuisse prælaudatus Rodericus mihi videtur, qui (ut & Waddingus ex ipso notavit) asseritam in hac Clementis IV. concessionem in suo *Bullario* describens, ipsam solis Dominicanis (omissâ additione: *Et Ministro Generali*

Ordinis Minorum) notat inscriptam; huic ego libentius ex motivis præallegatis assentior, eò vel maximè, quòd, sicut Sacra Prædicatorum Religio illud Privilegium nunquam diffimulavit; ità in Ordine Minorum nullibi apparet nominatum, in controversiis præsertim, & Bullis suprà allegatis, in quibus vel maximè valuisset ad propositum: Et Paulus III. in Bulla: *Exhibita &c.* 27. Octobr. anno 1540. ad instantiam Conventualium hoc Privilegium ipsis confirmans, dicit, ipsum à Sixto IV. fuisse concessum per Bullam: *Universalis Ecclesia*, nullamque facit mentionem de quaestionata Clementina: *Obtentu divini Nominis*, licèt ibidem adhuc plures Sixtinâ illâ posteriores nominatim adducat. Tandem omnia hæc totâ patent evidentiâ, ex eo, quòd Clemens V. auditis in Concilio Viennensi anno 1311. Fratrum Spiritualium contra Ordinis Communitatem, ut de Regula prævaricata, querelis, & Communitatis ipsius ex alterâ parte defensionibus, publicè pronuntiaverit: Ordinem universum, & adhuc eo tempore indivisum in vera, & integra Regulæ puritate per omnia perseverare; ad cujus majorem expressionem, atque confirmationem publicavit rigorosam illam suam Clementinam: *Exivi de Paradiso &c.* in Corpore Juris insertam, quam universus Ordo nulla cum difficultate recepit, séque incapacem ad hereditarias successiones agnovit, absque

que eo, quòd prætenſum Clementis IV. Privilegium, vel ab Ordine allegaretur, vel à Pontifice revocaretur; idque ideò, quia illius pro Ordine Minorum exiſtentia ignorabatur.

Num. 49. Gerardi Oddonis Miniſtri Generalis peſſimos conatus omitto, qui & in gradu inferiori, & in Ordinis Generalatu, pro Regula relaxanda, omni quidem induſtriâ, ſed fruſtrâ laboravit, & tandem Benedictinas, ut vocant Conſtitutiones aliquantulum relaxativas impetravit; at citiùs ab Ordine univerſo, etiam Authoritate Pontificiâ rejectas. Quod autem rem totam concludit, habes in hoc: Alexander V. ex Ordine Minorum aſſumptus, ideòque in Regula, & Statu Ordinis optimè verſatus, non pro Ordine, aut Provincia, ſed pro particulari Conventu Cambericenſi in Sabaudia rogatus, ut in accipiendis Fidelium Eleëmofynis, & legatis aliqualiſter diſpenſare dignaretur; edito Diplomate: *Sacra Religionis &c.* dat. Pariſiis 11. Calend. Jan. 1409. conceſſit quidem, ut Conventus ille Eleëmofynas, & Legata recipere poſſet à Benefactoribus, dummodò eſſent bona mobilia, & in hoc declaravit ſe diſpenſâſſe in rigidioribus Nicolai III. & Clementis V. Decretalibus. Ubi tria deducenda veniunt ex hac Bulla, quam aliqui perperàm ad probandam antiquiorem in Regula diſpenſationem adducunt. Primum eſt: quòd Ordo univerſus anno 1409. ad Regulæ rigorem juxta

puriores suprâ expressas Decretales se senserit obligatum, dum Conventus ille Apostolicam hanc petiit dispensationem. 2° dum Est: quàm tenaciter Ordo ipse narratis rigoribus tunc adhæserit, dum Pontifex ex Ordine assumptus dispensationem suam expressè declaravit, non extendi ad recipiendum immobilia. 3° tium Est, quòd, si tunc fuissent, uti reverà erant, abusus in contrarium, corruptelæ potiùs fuerint aliquorum, & non consuetudines toleratæ, seu dispensationes; dum Pontifex in hisce Versatissimus, tanta cum reservatione, solùm ad colligendas, aut recipiendas pro necessitatibus indifferentibus (quod aliàs illicitum est) Eleemosynas, expressè voluit, in Expositionibus Nicolai III., & Clementis V. esse dispensatum pro illo Conventu tantùm. Quæ omnia, saltem simul sumpta, puto sufficere ad hoc, ut quæstionata illa Dispensativa Clementis IV. *Obventu divini Nominis &c.* credatur ad Fratres Minores non fuisse extensa; præferatûrque Originale Vaticanum illi ex Sacro Conventu Assisienti desumpto, de quibus suprâ Num. 42. quidquid adhuc alterius argumenti, in contrarium adferatur, quod certò ipsam fidem Fidei non evacuabit. Nunc ad alia.

Num. 50. Arguit Rationista dicens: „ Sicut „ SS. Patres, & Theologi Jesum Nazarenum „ Verum Messiam esse ex eo demonstrant, quòd, „ quidquid lex, & Prophetæ de Messia præ- „ dixit.

„ dixerunt, totum in Jesu Nazareno verifica-
 „ tum sit; ita pariter, si relaxatio de primævo
 „ Ordine prædicta, in solis Conventualibus de-
 „ prehendatur, ergo soli isti sunt primogenitus
 „ Ordo. „ Hæc ponit Cap. 1. pag. 245. post-
 „ quam abante Prophetias varias adduxerat, atque
 „ in solis Conventualibus Verificatas voluerat. An-
 „ tequam autem Prophetias in particulari produ-
 „ camus, posuerim hic, quod ait Waddingus ad
 „ annum 1214. Num. 18. *Obscura sunt ut plu-
 „ rimum Prophetia, nec semper in Cortice sensus;
 „ Clausi, signatique sunt sermones Prophetarum ...
 „ optimè Irenæus Lib. 1. advers. Hæres. dicit, Pro-
 „ phetias, antequam compleantur, esse anigmata,
 „ quia profectò aded obscura sunt, ut nec cedipus eas
 „ explicet, & varias interpretationes admittans.*
 „ Primum itaque adducitur illa S. Francisci, scilicet:
 „ *Fratres mei erunt primò poma dulcia, & postea
 „ insipida, & postea acerba, & ultimò ad pristi-
 „ nam dulcedinem revertentur.* Et addit Rationista,
 „ quòd Vaticinium hoc, quoad tria prima jam fue-
 „ rit impletum tempore Lyrani dicentis: *tria au-
 „ tem prima videntur esse impleta; utique in Con-
 „ ventualibus; quia, si omnes Sancti, & viri illus-
 „ tres duorum primorum sæculorum, juxta Ge-
 „ neralem Rationistæ prætensionem, fuerint Con-
 „ ventuales, indubiè etiam Lyranus talis fuit, ut-
 „ pote qui anno 1340. Parisiis oblit centenarius.*

„ Num. 51. Nescio, an Rationista (ut possit
 „ concludere, Conventuales antiquam esse Reli-

gionem Seraphicam) satis benè illos accipiat pro
 pomis insipidis, & acerbis, qui juxta Prophe-
 tiam debebunt redire ad pristinam, debitamque
 dulcedinem, dum interim insipida, & acerbata
 non quadrant ad Mensam Nuptiarum Agni. Dis-
 cordat etiam Lyranus ab intento Rationistæ, quia
 dicit, tria prima suo tempore, scilicet ante an-
 num 1340. fuisse impleta, cum tamen tunc tem-
 poris nec ulla dispensatio, nec nomen Conventu-
 alis apparet in Ordine, Unde Lyranus, ut
 videre est apud *Firmamenta* part. 1. fol. 8. Et in
 psalmum: *super flumina Babylonis* in alio prorsus
 sensu sumit hanc Prophetiam dicens: „ Tria
 „ autem prima videntur jam esse impleta; nam
 „ à Canonizatione S. Francisci per plures annos
 „ Fratres fuerunt Prælati, Principibus, Cleri-
 „ cis, & Laicis gratiosi: postea verò gratiositas
 „ hæc fuit diminuta; & postea tempore Boni-
 „ facii VIII Videtur, quantum ad multos, in
 „ contrarium versa, maximè quantum ad Cle-
 „ rum, qui multipliciter in diversis partibus Or-
 „ bis Fratres tanquam odibiles persequitur, &
 „ affligit, quod nos debemus non solum huma-
 „ næ malitiæ, sed nostris demeritis imputare.
 „ Et quoniam, sicut dicit B. Gregorius *Evang.*
 „ *Homiliâ 1. præteritarum rerum exhibitio, cer-*
 „ *titudo est futurorum;* idè ex tribus jam im-
 „ pletis sperare debemus, quod quartum im-
 „ plebitur Domino concedente. „ Hæc Ly-
 ranus.

Num.

Num. 52. In quibus verbis hic Expositor per dulcedinem, & acerbicatem Religionis Seraphicæ non intelligit rigorem ejus, & laxitatem; sed gratiam, & disgratiam mundi, & præsertim Clericorum; prout adhuc clariùs patet ex iis, quæ loco ultimo citato adducit, & quæ brevitatibus causâ omitto. Dum autem addit, disgratiam illam debere imputari, nedum malitiis hominum, sed etiam demeritis Fratrum; ex hoc non eo ipso sequitur, introductam tunc fuisse laxitatem; Sed virtutis vult insinuare exercitium, pro quo multi etiam sæculares, piissimique homines, fatalia quæque sibi accidentia suis peccatis fructuosè adscribunt. In sensu è contra Rationistæ debebunt moderni PP. Conventuales (utpote in quibus solis, etiam post Leonem X. consistit Ordo à S. Francisco institutus) ad pristinam redire dulcedinem, id est ad rigorem paupertatis, etiam in communi, seu Minoriticæ; quod fortè fiet, & verosimiliùs non fiet, cum ad talem reditum nullâ sint, vel apparente, necessitate adstricti; utpote sub mitiori jam professione suâ religiosè, sanctèque incedentes coram Deo, & hominibus.

Num. 53. Quia autem interpretationem sermonum mihi non prætendo; protestor, quòd pro Observantibus ex prædicta prophetia non velim inferre, nisi verisimilitudines cum primaria Christiana circa Messiam veritate nullatenùs comparandas; sub quibus dici posset, Ordinem
Mino.

Minorum tempore Leonis X. jam rediisse ad dul-
 cedinem pristinam, dum sub ductu Sanctorum
 Bernardini Senensis, Joannis Capistrani, Jacobi
 de Marchia, & aliorum, excrefcens Fratrum
de Familia purissima Reformatio, cum aliis Or-
 dinis Reformationibus in unum Corpus Obser-
 vantinum unita, abdicato omni proprio in Com-
 muni, totus hic Ordo nihil amplius possedit,
 juxta præscriptum Regulæ. In quo facto (ut
 Veritas Veritatem osculetur) etiam insimul vide-
 tur verificatum illud, quod Dominus promissit
 S. Francisco dicens: *Quantiscunque impulsibus*
conculcata fuerit hac pauperula Religio, salva
semper meo munere permanebit. Apud Lyranum
 supra. Atque cum hoc non obscure concordat
 Leo X. dum in Bulla memoratæ Unionis. *Ite &*
vos in Vineam meam &c. postquam sub allego-
 ria vineæ, Reformationes sibi horâ 3tâ, 6tâ,
 & 9nâ, sub variis Ordinibus vicissitudinibus, suc-
 cedentes enumerans subjungit: „Horâ verò nonâ,
 „ moriente Domino, surgentibus indies malis,
 „ & Scandalosis hujus Vineæ Agricollis, suscita-
 „ vit Dominus Spiritum Adolescentis, pauco-
 „ rum videlicet Fratrum, qui signifero nominis
 „ Jesu B. Bernardino ductore, & Præside, Sa-
 „ cri Concilii Constantiensis freti præsidio, lan-
 „ guentem, imò penè mortuam Ordinem per
 „ Orbem universum vivificârunt (NB. *novum non*
 „ *instituerunt*) Novissime verò diebus istis, qua-
 „ si horâ ultimâ, apparuerunt viri alii, qui
 „ Zeo

„ Zelantes pro domo Israël, succiderunt Lucos,
 „ & demoliti sunt delubra : ac, ubi abundabat
 „ peccatum, adjuvante Domino, curaverunt
 „ per introductam reformationis formam, ut
 „ superabundaret & gratia &c. „ Hæc Leo X.
 Num. 54. Pro aliis, quæ ibidem adducun-
 tur à S. Patre prædicta, prætendunturque in so-
 lis Conventualibus impleta, scilicet, quod Fra-
 tres essent assumpturi tunicas valde bonas, mag-
 nos exstructuri Conventus &c. adduco imprimi-
 mis prophetiam, prout in suis circumstantiis re-
 fertur à Waddingo ad annum 1226. N. 6. „ At
 „ licet humilia veller vit sanctus suorum ædifi-
 „ cia; nihilominus Principum, Benefactorum-
 „ que beneficentia superabat Fratrum vota, non
 „ secundum eam, quam hi profitebantur, &
 „ amabant paupertatem; sed secundum suam
 „ pietatem, & magnificentiam splendida, &
 „ excelsa eis exstruentes Monasteria. Quod, cum
 „ F. Leo ab adventantibus Hospitibus, præci-
 „ pue Ultra-Montanis, acciperet, scire cupiens;
 „ quid S. Institutori de his videretur, ei retulit,
 „ quæ audivit. Ad quem, Cæterosque circum-
 „ stantes Fratres inquit: *Ex nostris quidam mo-
 „ ad multa, & magna adificant Conobia, & post
 „ hos venient alii Fratres nostri, qui magnas fa-
 „ cieas Domus, in quibus Nobiles saculares ho-
 „ norificè habitare poterunt, & tunicas sibi fa-
 „ cient valde bonas; sed sufficit in tempore illo
 „ quod Fratres mei custodiant se à peccatis mor-
 „ talibus.* „

Num.

Num. 55. Ex quibus patet imò, S. Patrem illa non omnino averſativè retuliſſe, nec ut ſuæ Regulæ destructive conſideraſſe, eſto non eſſent exemplis ejus omnino heroicis ità conformia. 2dò, Illud de tunicis valde bonis, intelligi po- teſt reſpectu primorum ſociorum S. Franciſci, qui laceras ut plurimum, informes, & diffor- mes portare ſolebant; ſub tali autem reſpectu etiam Observantes bonas habent, & forè hinc, & inde aliqui ſingularizantes *Valde bonas*. Et aliunde per tunicas *valde bonas non videntur PP. Conventuales ſingulariter demonſtrari, aliàs S. Pater addidiſſet de Camiſiis lineis, calceis &c.* Et cum ibidem addatur: *hoc tempore ſufficier, ſi Fratres mei à peccatis mortalibus abſtineant,* ſupponendo quaſi transgreſſiones Veniales; eò minùs designantur ibidem PP. Conventuales, utpote, qui per ſuum habitum ne Venialiter qui- dem peccant, ſaltèm per ſe loquendo. Nec magni Conventus abſolutè designant PP. Con- ventuales, cum hi non magis, quàm Obser- vantes; imò & Recollecti, & Reformati parvos intermixtim, & magnos habeant Conventus. Conventus autem magnos, & altos (adductis ſtringentibus rationibus) Juſtificat S. Bonaven- tura in Determinationibus Qq. q. 6. modò non ſint in ratione materiæ excedentes, & ad luxum magis, quàm ad durationem, & neceſſariam commoditatem.

Num. 56. Eodem Cap. pag. 241. Rationiſta
jam

jam probaverat antiquioritatem Conventualium
(seu quòd hi soli reverà essent, ac constituerent
Ordinem à S. Francisco institutum) per Statuam,
quæ oranti S. Patri aliquando ostensa fuerat, illi
Nabuchodonosoris simillima, Capite aureo, pe-
ctore, & brachiis argenteis, Ventre æneo, pe-
dibusque testaceis; & vestita erat Sacco, in qua
Religionem suam conspexit adumbratam. Ubi,
ut totum habeamus, adduco Waddingum ad
annum 1220. qui ibidem refert Statuam ità Fran-
ciscum alloquentem: „Hoc autem totum veniet
„illis, quia totaliter ab aureo Capite recessè-
„runt. Beati autem erunt illi, qui in his peri-
„culosis diebus ad pretiosa Capitis monita re-
„vertentur: quia tanquam aurum in fornace
„probabuntur, & quasi holocausta medullata
„Coronam accipient in æternum. Saccus, de
„quo sum induta, & de quo erubescere vi-
„deor, est Sancta paupertas, quæ, cùm sit
„totius Ordinis decor, & speculum, & Cu-
„stodia angularis, & Corona, & fundamen-
„tum omnimodæ Sanctitatis; deficientibus ta-
„men omnibus studiis Virtuosis, de ipsa, scili-
„cet paupertate sanctissima, Filii degeneres eru-
„bescent, & abjectis vilibus indumentis, eli-
„gent pretiosa, & Cappas varias anxie, & Simo-
„niacè procurabunt. Felices verò, & beati
„erunt, qui usque in finem perseverabunt in
„his, quæ Domino promiserunt... S. Fran-
„ciscus de his vehementer admirans, atque an-
„xius

„ xius oves suas, tanquam bonus Pastor, præ-
 „ sentes, & futuras Domino cum multis la-
 „ chrymis commendavit. „ Ità refert Wad-
 dingus.

Num. 57. Sanè non credo, quòd Virtuo-
 sissimi PP. Conventuales, pro trahenda ad se
 antiquioritate Minoritica, hos velint Religio-
 sissimo suo Instituto pedes testaceos, ac terreos
 substituere: non enim talibus, sed Apostolicæ
 Sedis pedibus, sat speciosis, incedunt, dum
 pacem, & bona Evangelizant, populum ædi-
 ficant, & vota sua, esto primævis dissimilia,
 equidem Cælesti quodammodo Petri autori-
 tate mitigata Domino Deo reddunt: feliciores
 futuri, quàm Observantes, quotquot sunt
 strictè voventes, & laxè viventes, paupertatem
 Evangelicam in ore habentes, & naturalia illius
 incommoda abhorrentes. In foliis quidem
 viridantibus hi gloriabuntur; sed dulcedinem
 exinde in animo non sentientes, fructum Evan-
 gelicæ Paupertatis edè certius amittent, quò
 secundùm rei veritatem in Cultura ejusdem,
 ad exigentiam professionis suæ, non labora-
 runt: pauperes solùm Mathematici, & Specu-
 lativi. Quod tamen nullatenus Communitati,
 sed, quales fortè dantur, particularibus sit di-
 ctum, utinam non & mihi. Profectò RR. PP.
 Conventuales non sunt illi, qui ad sonum Pro-
 phetæ illius in studiis Virtuosè deficiunt; non
 erubescunt etiam hi de paupertate, quam ad
 pro-

professionem suam rigidè observant in particulari; ad felices quoque illos, ac beatos non minùs spectant, utpote qui usque ad finem intendunt perseverare in iis, quæ Domino promiserunt. Multò minùs sunt illi *Filii degeneres &c.* Unde verificetur potùs præostensio Statutæ in illis (non Conventualibus, ut sæpe probavi) sed Minoribus, qui ante legitimas dispensationes, ad similes substantiales defectus declinabant, sub dissimillimo quodam Conventualismo intruso, & ante dispensationes sub antiqua, & originaria formula professionis usurpato; de quo apud Apologiam contra Rationes Histor. Tom. 1. Lib. 2. Cap. 2. §. 6. Ferdinandus de Castiglio ait, quòd fuerit *Monstrum ex multis monstris compositum, mala herba, destructio bonorum Spirituum, & apertus Sanctitatis inimicus.*

Num. 58. Pag. 244. ex Pisano adducit Rationista Prophetiam Cyrilli Anachoretæ Montis Carmeli, & Glossatoris ejus nominatissimi Abbatis Joachimi, qui, cum describerent, ubi, quando, à quo, & quâ autoritate Ordo hic inchoandus, & à paupertate defecturus esset, dixerunt: *Terrenis provenibus totus hic Ordo pollebit.* Et pergit: Hæc verò Vaticinia non in Observantibus, sed in solis Conventualibus verificata sunt, ergo &c. Respondeo: Esto ille textus mutilatus Sacro Ordini Conventualium conveniret; tamen, si Prophetia inte-

gra, & cum suo contextu sumatur, non sine exorbitante injuria Ordini prælaudato applicari valet; utpote, quæ apud Pisanum Conformit. pag. 16. ita sonat ex Cyrillo: *Hi pinnis Montium, in aciebus, lumborum densitatibus... miserabiliter confundentur.* Super quem verum Abbas Joachim ita Glossatur: *Pinnis Montium, id est altitudinibus dignitatum, in aciebus, id est mentis superbiâ: lumborum, id est in luxuria: densitatibus &c. id est terrenis proventibus, quibus totus hic Ordo scriptus pollebit... Hi perfidi se simulabunt insignes pauperes, quasi viverent secundum formam Apostolicam egentes, & mentientur, se non possidere quidquam, nec in particulari, nec in communi.*

Num. 59. Hæc sanè convenire non possunt, nisi alicui multitudinì superborum, luxuriosorum, & avarorum, qui *miserabiliter confundentur* in propria sua malitia. Si proinde hæc Prophetia, ut verificata applicanda sit, adjiciatur potius Factioni cuidam Hypocritarum, qui in exterioribus finxerunt se Religiosos; in rei autem veritate inventi sunt malevoli, & hæretici; quales fuerunt *Pauperes Lugdunenses*, & nec non sequaces Petri Waldonis, propterea *Waldonenses* dicti; vel etiam applicetur pessimis *Fratricellis*, qui præsumebant se dicere Franciscanos, & à quibusdam malè informatis pro talibus habiti sunt, quos Joannes XXII. exterminavit per Bullam: *Gloriosam Ecclesiam,*
pro-

protestans satis, illos Ordinis S. Francisci nunquam fuissè. Vel cui hoc non placet, dicat potius prædictionem hujusmodi nunquam verificatam, aut verificandam, saltèm in in Ordine verè Religioso. Tanti reverà emenda non videtur apparentia antiquioritatis, multò minùs talia attribuenda Ordini à S. Francisco instituto, qui ad revelationem ipsi factam, ad finem usque Mundi divinitàs conservandus est pro resistentia Anti-Christi, cui tamen & alii adhuc Ordines perhibentur sese opposituri.

Num. 60. Ut autem sciatur, quid de id generis prædictionibus tenendum, docet D. Thomas in 4. dist. 43. quaest. 3. dicens: *Similiter videtur esse de dictis Abbatis Joachim, qui per tales conjecturas de futuris aliqua vera prædixit & in aliquibus deceptus fuit.* Et Alphonsus de Castro Lib. 2. advers. Hæreses, verbo *Apostoli* inquit: *Hic Joachim... multa scripsit, in quibus, meo iudicio, suum leve ingenium ostendit, quoniam in omnibus ferè Libris suis, ut se futurorum præscium ostenderet, consuevit miscere prognostica, quod maxima levitatis, & gloria cupiditatis indicium est, maximè cum aliter se in posterum res habuit, quàm ipse prædixit.* Et in Philippi Labbe Dissertatione in Joachimum Abbatem, quæ novæ Editioni Bellarmini *De Scriptor. Ecclesiasticis* in eundem Abbatem inserta est, legis sequentia: *Joachim Florentis Cœnobii Abbas, Ordinis Cisterciensis, florebat,*

reſte Trithemio adhuc anno 1200. & ut Propheta ſuo tempore habitus, etiam futura prædicere conatus eſt. Sed aberrâſſe idem Author aſſerit; ac præfertim, quòd Fridericum III. Imperatorem ſomniaverit hoſtem Eccleſia futurum; quem omnes nôrunt uſque ad mortem pacificum, & Romano Pontifici fidelem perſeverâſſe. Ne autem ſimilia in præjudicium tanti Viri per me adducta videantur, adjecerim etiam, quid poſt alios Franciſcus Pagiſ in Breviar. Romanor. Pontif. Tom. 3. ſæcul. 13. in Concil. Lateran. 4. pag. 185. N. 94. pro ipſo adducit dicens: *Quod attinet ad ejuſ (Abbatis Joachim) prædictiones, eum varia Spiritu Prophetico pronunſiaſſe, qua poſtea evenère, certis exemplis demonſtrant* Mauricus in Annalibus Ciſterciens. Tom. 1. & 2. & Papebrocius ad diem 29. Maji in Commentar. prævio ad vitam B. Joachimi §. 4. indèque conſiſſe credunt, ut aliquas fictitias præſens, atque inanes prædictiones quidam ei adſcripſerint, quarum nugacitas efficit, ut ſuſpenſi hæſerint Viri etiam ſapientiſſimi, quo loco haberent Joachimum, vel quid de Spiritu ejuſ ſtatuere; qua de re Authores citati legendi.

Num. 61. Paginâ 243. ponit Rationiſta, quòd mitior Conventualium diſciplina ſemetipſâ Primatui eorum Stabiliendo ſufficiat: cùm enim, inquit, omnes Religiones in exordio ſuo perfectiores, paulatim declinent ad laxiora, ſequitur: ſi non Conventuales, ſed Observantes

tes præcessissent, hos potius, quam illos debere connaturaliter laxiores esse. Respondeo, Ordinem Minorum à S. Francisco in Observantia regulari fundatum utique, nedum ab austeritatibus heroicis; sed successivè etiam à substantialibus Regulæ præceptis pro parte, etiam suo tempore majori declinasse, ex quo Conventualismus natus est, ante Martinum V. peccaminosus, ex post ob dispensationis intertum licitus, qui tandem per Leonem X. in particularem modernorum PP. Conventualium Familiam erectus, & stabilitus fuit, uti aliàs diximus. Ast, quia non omnes hujusmodi dispensationes acceptarunt, & usque adèd integra Capitula Generalia eas rejecerunt; & præsertim ante easdem non omnes post Vitulos aureos abierunt: sic Dominus Juxta promissum suum S. Fundatori factum, semper sibi in Ordine conservavit semen Originalis Observantiæ; hinc Veteres primævique Observantes nunquam extincti fuerunt, sed in eodem Ordine cum laxioribus pro tempore permixti, pro tempore etiam, partim quoad modum regiminis, partim quoad modum duntaxat vivendi separati (propter quod etiam suis temporibus diversa nomina obtinuerunt) permanserunt, donec tandem per Leonem X. (postquam numerus eorum ita excreverat, ut majorem Ordinis partem constituerent) ipsum Ordinem Minorum eatenus

sumerent secum, quatenus à legali S. Francisci successore eligendo, Conventuales fuerunt exclusi. Deinde, quod argumentum præten- dit de connaturali omnium Religionum deficientia, conditionatè solum conceditur, hoc est: nisi Viri Zelatores hinc atque inde insurgant, qui ad monitum Ezechielis Cap. 34. v. 4. per reformationis studium illud, quod infirmum, consolidant, quod ægrotum, sanant, quod contractum, alligant, quod abjectum, reducant, & quod perierat, iterum quærunt; Ne aliàs omnes Religiones dicamus à substantialibus suæ Regulæ detecisse, ipsamque PP. Conventualium Sacram Familiam, à tempore Leonis X. seu etiam Concilii Tridentini, nescio ad quid, denuò decidisse, quod absit, cum ad finem mitigatæ professionis suæ statuta Urbana habeat, & seruet proportionatissima.

Num. 62. Incidenter hinc quæres, an Pontifices benè fecerint dispensando in Regula Minorum? & Privilegium Principis benè interpretandum, quamdiu de iniustitia, vel subreptione non constat. Optimè Moyse permittit dare Libellum repudii; Optimè, sinè dubio, Pontifices cum illis, qui nolbant Regulam S. Francisci integrè, seu ad litteram observare, dispensarunt, ut potius diminutam seruarent, quam fierent transgressores; & ut, qui maioribus aptos se non iudicarent, in Minoribus deserviront. Unde anno 1500. ante adhuc divisionem Leoni-

nam Alexander VI. in Capitulo Generali *Inter-*
amna servato, præfidente suo Commissario Apos-
tolico, jussit edi Constitutiones propterea *Alex-*
andrinæ dictas, pro quibus facultatem dederat
Capitulo Generali rigorem Regulæ non nihil mi-
tigandi, ad quas proinde Observantes (qui tunc
in Communitate Ordinis florebant) nolebat es-
se adstrictos, saltèm in iis, quæ ipsorum judi-
cio à rigore recederent; Et hæ Constitutiones sub
finem sic habent: „ Si qua tamen ex parte dis-
„ pensatum, vel modificatum legatur, ex qua-
„ dam indulgentia, piæque intentione nos fe-
„ cisse intelligant, ut de duobus malis inevita-
„ bilibus majus fugeremus. Unde declaramus,
„ omnem talem, si quæ est, modificationem
„ duraturam esse duntaxat ad tempus, donec
„ aliud fuerit determinatum; maluimus enim
„ paululum de re nostra præsumere, quàm tan-
„ tam Fratrum multitudinem damnationi expo-
„ nere; Deum imitati, qui non vult mortem
„ peccatoris, sed ut convertatur, & vivat. „
Et subjungitur: „ De Reformatione, qui se
„ strictioris Observantiæ vocitant, in alio Gene-
„ rali tractabimus Capitulo. „ Ecce! quàm
cautè, quàmque adhuc timidè, ac tenuiter re-
laxationes Regulæ tractabat contradistincta à Fra-
tribus *de Familia* Ordinis Communitas, septen-
decim annis ante divisionem Leoninam. Hanc
Communitatem, sæpè dicit, & repetit Ratio-
nista esse Conventuales, unde & ubique Primi-

cerium Communitatis, Generalem Conventualium appellat. Ast, ubique æquivocationes sunt hæc tollendæ distinctione: Communitas inadæquatè sumpta sunt Conventuales, concedo: adæquatè sumpta, nego: quia sic præter Conventuales continebat Reformationes *Clarenorum, Coletanorum, Amalatorum, de S. Evangelio &c.* Qui omnes cum sic dictis Conventualibus Capitulo præallegato intererant; dum Observantes de *Familia* interesse volebant. A solis item Conventualibus præfatæ mitigationes Alexandrinæ admittebantur, alii supra nominati declarabantur ad illas non adstricti, sed alia decernebatur circa ipsos faciendâ dispositio in futuro Capitulo.

Num. 63. Præterdit item *Rationista*, successorem Ordinis Ministrorum Generalium *S. Francisci Successorum*, pro solis Conventualibus, etiam post Leonem X. non obstante, quòd hic titulum *Ministri* eis abstulerit, ac *Magistrum* dederit Generalem, ab Observantino Generali Ministro confirmandum, atque hunc, ut totius Ordinis Generalem, reverentiâ respiciendum decrevit. Probat hoc pag. 399. à simili: si v. g. Ecclesia Papiensis erigeretur Pontificiâ Authoritate in Metropolitanam, & Mediolanensis è contra deprimeretur in Suffraganeam, in hoc casu Neo-Archi-Episcopus Papiensis non modicam quidem acquisivisset Jurisdictionem in Mediolanenses visitandos &c. tenereturque Episcopus Mediolanensis Papiensem veluti totius Provinciæ superiorum

rem venerari; atramen S. Ambrosio, aliisque
 præcedentibus, & subsequenter Archi-Episco-
 pis Mediolanensibus non succederet novus ille
 Archi-Episcopus Papiensis, sed soli Mediolanen-
 si, licet extunc solum Episcopo, talis successio
 competeret; sic etiam à pari de depressione Leo-
 nina Conventualium, & erectione Observan-
 tium, in ordine ad successionem, est discurrendum.
 Ubi ego concessio per omnia antecedente, nego
 consequentiam, & paritatem, quam libenter
 concederem, si poneretur tantum in eo, quod,
 sicut Episcopus in tali casu possit esse legitimus
 successor Prædecessorum Archi-Episcoporum; ita
 & *Magister Generalis* valeat sub tali nomine le-
 gitimus dici successor *Ministorum Genera-*
lium.

Num. 64. Verum principalis disparitas stat
 in eo, quod in simili supposito Archi-Episco-
 pus Mediolanensis fieret quidem tantum Episco-
 pus; sed tamen maneret in eadem sua Ecclesia,
 superque eisdem suis subditos, sicque nihil
 amitteret præter titulum, quem Papiensis ipsi
 præriperet, & non subditos. Ast in nostro casu
 Primicerius Conventualium, nedum sub Leone
 X. amisit inscriptionem suorum Prædecessorum,
 & titulum *Ministri Generalis totius Ordinis Mi-*
norum; sed & majorem, & sanioerem partem
 subditorum, sicque amisit Ordinem, seu Ec-
 clesiam suorum Prædecessorum, qui omnes fue-
 runt *Generales Ministri totius Ordinis S. Fran-*

cisci, utpote qui Ordo ante Leonem X. complectebatur nedum Conventuales, sed & Observantes de Familia, Clarenos, Coletanos, Amadeos, & cæteros purè juxta Regulam viventes, de quibus supra. Si autem & in his vellet quis paritatem habere, supponere deberet, quòd Papa Capitulares Mediolanensis Ecclesiæ v.g. S. Petri, qui (ut paritatem ex integro habeant) unà cum Papiensis Ecclesiæ S. Pauli Capitularibus Archiepiscopum Mediolanensem eligere consueverant, tam activè, quàm passivè inhabilitaret ad electionem Archiepiscopi Mediolanensis, & jus hujusmodi tam activum, quàm passivum solis pro futuro reservaret Capitularibus Papiensibus; ità, ut hi de Cætero ex suo gremio eligerent, non Archiepiscopum Papiensem, sed Mediolanensem, qui taliter electus, nedum titulum, sed etiàm Mediolanenses subditos ità post se traheret, ut Capitularibus Ecclesiæ S. Petri Mediolani tantùm maneret modica respectivè pars priorum subditorum Mediolanensium, respectu quorum haberent per se, & ex se eligere superiorem, seu Prepositum, vel, si ità velle, etiàm Episcopum, non Mediolanensem, sed v.g. suburbannum appellandum. Et sic adaptata paritas quadrabit per omnia factò Leonino. Ast, tunc negatur assumptum, scilicet, exinde probari, successionem Ordinis Minorum, & superiorum ejus, solis PP. Conventualibus competere.

Num. 65. Pariter ex antiquioritate nominis

Conven-

Conventualium, & recentioritate illius *Observantium*, per Caput 4. Rationista format argumentum. Ast, satis manifestaverim illius nullitatem, ostendendo, qualiter, nedum hic, sed quasi per totum Librum in ipso nomine *Conventualium* lateat æquivocatio, quæ Mater est deceptionum, & fallaciæ Organum. Perpendat proinde amicus Lector, adjectivum hoc *Conventuale* multa substantiva in vario, & multiplici sensu denominare. Dicitur namque *Missæ Conventualis*, *Ecclesia Conventualis*, *Capitulum Conventuale*, *Prior Conventualis*, *Monachus*, seu *Frater Conventualis*, *Frater Minor Conventualis*, & hujusmodi, quæ recensere per singula tam inutillis, quàm ingratis labor evaderet. Affixi autem illius termini non æqualis est significatio, licet ab una, eadèmq; Origine scaturiat. Primitivum hujus derivativi nominis *Conventualium*, *Conventus* est; is autem in Sacris Canonibus significat Collegium, seu Capitulum Religiosorum *Arg. Cap. Cùm ad Monasterium &c.* in Refertorio, de Statu Monachor, ubi dicitur; *Nec in quibusdam solemnitatibus, sicut aliquando fieri consuevit, Conventus exeat cum Abbate, paucis ibi relictiis.* Et in *Cap. Religionum §. Ad hac. de Religios. Domib.* in 6. in quo habetur: *Nullus Ordo ad alium, nec Conventus ad Conventum se, ac loca sua totaliter transferat,* Et in *Cap. edoceri. de Rescript.* in quo vocatur *Conventus Monachorum*, fortè à legitimè conveniendo dictus; sicut

sicut illegitimus *Conventus*, hoc est, absque licentia Prælatorum Congregatus, dicitur *Conventiculum* Cap. *Multis*. Dist. 17. Exstat etiam *Conventus* Synodalis, Congregatio nempe Clericorum in Synodo, ut tangitur in Cap. *Congregatio* 16. q. 7.

Num. 66. Habitâ explicatione primitivi, patebit etiam significatum derivativi: à *Conventus* enim denominatur *Missæ*, *Ecclesia*, *Capitulum*, *Prior*, *Monachus*, & *P. Conventualis*. Sicut autem teste Philosopho in Post-Prædicamentis *Habere* multis modis dicitur, ita & esse *Conventualem*, multis modis, & ad varios sensus refertur: aliquoties enim refertur ad loca, aliquoties ad actionem, aliquoties ad personam, modò singulis quadrare potest, modò multitudini congregatæ. *Missæ* namque *Conventualis* est actio Sacra, ad quam omnes de Collegio convenire debent, ut Sancitur in Cap. *Cum Creatura* 2. de *Celebrat. Missar.* in quo Statuitur: *pro festo, vel feria, secundum temporum congruentiam Missarum solemniter conventualiter celebrentur.* *Ecclesia Conventualis* dicitur, ubi adest Religiosorum *Capitulum*, *Arg. Gloss. in Cap. Monachi*. Sic statuente: *Priores in Ecclesiis Conventualibus, per electionem Capitulorum suorum Canonice factam, non mutantur.* *Capitulum Conventuale* est, ad quod conveniunt omnes ejusdem Religiose Congregationis in eodem Claustro manentes. *Frater*, seu *Monachus Conventualis* est, qui in Claustro, cujus dicitur

Con-

Conventualis, locum, seu Mansionem habet de Familia, eò, quia per Canones *Monachus non habet locum in diversis Monasteriis*, Cap. *ne nimia*. de Religios. Domib. Ex his patet, quàm multipliciter accipiatur hoc nomen adjectivum *Conventualis*, & *Conventuale* quàm varia significet, licet à *Conventu*, ut eodem de nomine ditivetur.

Num. 67. Videndum modò ; an nomen *Conventualis* Minoritæ, prout est distinctivum contra *Observantes*, sic accipiatur, ut suam significationem, sicque & antiquitatem sumat à *Conventu*, seu Collegio, vel Capitulo : Clarè autem patet, quòd non : quia distinctivum alicujus contra aliud, nequit simul convenire illi, contra quod distinguit ; aliter enim non distingueret ab illo ; Unde, quia rationale est distinctivum hominis à bruto, nequit bruto convenire, ut habet *Communis* ex Philosopho. Si ergo *Conventualis*, ut est distinctivum F. Minoris *Conventualis*, contra Fratrem Minorem *Observantem*, diceretur à *Conventu*, quo *Conventualis* habitat, omnino necesse foret, *Observantem* in *Conventu* non habitare ; aliter ipse etiam Jure merito *Conventualis* diceretur, sicque distinctivum rueret. Dicendum ergo, quòd in alio sensu ab enarratis, *Misâ*, *Ecclesiâ*, *Capitulo*, *Priore*, & *Monacho* *Conventualibus* accipiatur *F. Minor Conventualis*, ad cujus favorem antiquitatis *Rationista*, & alii producunt *Bullam*.

Bullam Innocentii IV. quæ tamen non Fratres, sed Ecclesias (NB. ubi Conventus existunt) nominavit *Conventuales*, profectò non, ut aliud nomen Fratribus Minoribus, vix natis daret; sed, ut à vexa Parochorum eximeret eorum Ecclesias, in quibus hi nolebant asservari Eucharistiam, pulsari Campanas, Cadavera sepeliri &c. Quæ ne gratis dicta videantur:

Num. 68. Sequitur hæc ipsa Bulla Innocentii IV. „ Cùm tanquam veri, & fideles Christi
 „ Ministri elegeritis vobis in domo Domini man-
 „ siones, dignum esse credimus, ut habitacula
 „ vestra inter alias honorabiles Congregationes
 „ Fidelium statuamus: hinc est, quòd vestris
 „ supplicationibus inclinati, præsentium au-
 „ thoritate decernimus, ut Ecclesiæ vestræ om-
 „ nes, ubi Conventus existunt, Conventuales
 „ vocentur; Concedentes vobis licentiam, ut
 „ in ipsis Ecclesiis, ad opus Fratrum vestrorum,
 „ habere liberè Cœmeteria valeatis. „ Quotquot
 jam Authores in *Rationibus Histor.* Cap. 4. relati, scripserint, ab hoc tempore, atque ex concessione Innocentii IV. nomen *Conventualium* Minoribus accessisse, ab omnibus profectò intelligendū veniunt, sub modis jam explicatis, quatenus Fratres Minores (pro illo tempore indivisi) gaudere extunc cœperint Privilegiis, aliis *Ecclesiis Conventualibus* de Jure concessis; prout inter *alia c. 11. de Pœnitent. & Remission.* specialia *Ecclesiis Conventualibus* permittuntur. Et *Clement.*

c. 1. de reb. Eccl. non alien. distinguitur: ubi Conventus, & non Conventus existunt. Item Ecclesie Conventuales nominantur c. 2. de Statu Monach. sicut & Lib. 2. Decretal. Tit. 12. cap. 3.

Num. 69. Et hoc quidem Privilegium solis Ecclesiis, ubi Conventus existunt, concessum fuit ad distinctionem Conventuum, & Eremitiorum; minimè verò ad distinctionem inter Fratres Ordinis faciendam; per accidens enim mox hi, mox alii Fratres petebant licentiam pro tempore aliquo divertendi ad locum solitarium, seu Eremitorium; quod apertè colligitur ex Ordinatione S. Francisci in Opuscul. Collat. 3. ubi sic: *Illi, qui religiosè volunt stare in Eremitoriis, sint tres, aut quatuor... habeant unum Clausstrum, & quilibet habeat locum suum.* Et in Constitut. Farinertis cap. 4. *Ordinat Minister Generalis cum Capitulo Generali, quòd Fratres deinceps indifferenter in Conventibus habitent, secundùm dispositionem Ministrorum, & Custodum; & in Eremitoriis idem fiat: caveant tamen predicti Pralati, ne Fratres aliquos ad Eremitoria mittant, pro residentia ibidem facienda, nisi solos probatos in Observantia regulari.* Ex quibus patet, quòd Fratres ex tali habitatione transitoria, à superioribus arbitrariè concedenda, vel deneganda, localiter quidem, sed non personaliter distinguebantur ab invicem; & Regulæ Zelatores, quantumcunque fervidi, tunc temporis mox habitabant.

bitabant in **Conventibus**, mox in **Eremitoriis** ad dispositionem superiorum; Unde nomen **Conventualis** ex tunc erat quidem distinctivum inter Ecclesias, sed non inter ipsos Fratres, utpote quos tale nomen non appellabat, nisi ratione accidentalis habitationis in **Conventu**, sicque per accidens. Ubi non video, qualiter non ad sufficientiam obvietur argumentis ex tali Bulla pro **Conventualium** antiquioritate per **Rationistam** adductis. Et huic sensui non peregrino, & extorto magis videntur accedere præclari Authores ab ipso citati. Qui etiam, si quandoque aliquid de antiquis temporibus referunt, quod laxitatem indicans, & strictis **Observatoribus** non quadrans, ipsis **Patribus Conventualibus** adscribunt, vel inscribunt, in hoc ipsi potius rei, quam nominibus sese accomodant; prout etiam legimus post Diluvium Arcam Noë requievisse super Montes Armenia, absque eò, quod teneam credere, etiam ante diluvium, seu illius tempore, Montes hosce ita fuisse appellatos, licet tempore Moysis scribentis tale jam nomen sortiti fuerint.

Num. 70. Germanus itaque sensus est, quod *Frater Minor Conventualis sit ille, qui Regulam Fratrum Minorum Sedis Apostolica Privilegiis mitigatam proficitur.* Minor autem Observans ille, qui *Regulam Minorum simpliciter proficitur*; quas definitiones, ad evitandas verborum
 æqui-

æquivocationes, necesse fuit assignare. Cùm enim teste Aristotele 2. *Posterior.* Definitio medium sit in demonstratione potissima, in qua demonstratur passio de subiecto; Scriptores autem nonnulli *antiquioritatem* uti passionem de Minoribus *Conventualibus*, veluti de subiecto demonstrare intendant, oportuit legitimam subiecti definitionem producere. Nec cordatus Lector inficiabitur, hanc definitionem legitimam esse: Cùm enim diversi quodammodo sint Ordinis *Minores Conventuales*, & *Minores Observantes*, utpote legibus, locis, habitu, superioribus, & solemnibus professionis formâ discreti; & Monachum faciat Regulæ professio, ut habetur c. *Porreclum de Regular.* utique diversum Monachum faciet diversa diversificatæ Regulæ professio; Si autem prætendente M. Verino, ab invicem non distinguantur, frustrâ unus præ alio prætenditur antiquior. Ità est in casu nostro: Regula Minorum in suo rigore non modificata, diversa est à Regula Minorum Privilegiis Apostolicis mitigata; Nec tamen velim accipias hic *modum* in rigore Philosophico, qui scilicet *non variat rem, cujus est modus*; sed in sensu morali diminvente; Privilegia namque mitigativa, per quæ modificata est Regula Minorum, ejus de substantia minuunt, dum infringunt paupertatem in communi (ut cætera interim omittam) cujus prærogativâ, præ omnibus Ecclesiæ Religionibus,

hæc singularis evadit; Unde Regula non modificata, & modificata substantialiter differunt; prout etiam supra adduxi ex Passarino: Concludendum itaque, allatam definitionem esse legalem. Nescio, an jam aliquis pro adjudicanda PP. Conventualibus antiquioritate velit admittere, quod modus sit prior re, cujus est modus; quod dispensatio sit ante legem, & lex privata publicam antecedit; nec non quod Regula Privilegiata ipsam Regulam absque Privilegiis præcedat; cui præsertim adjungendum, quod pura Minoritarum Regula puris etiam nunquam caruerit professoribus, & observatoribus, licet etiam ab initio laxiores subintraverint, qui, si ex sola facti contingentia, suos semper, & sine interruptione fortè habuerunt successores; Observatores stricti profecto etiam habuerunt tales ex promissione Christi.

Num. 71. Sunt nihilominus, qui hanc *Minoris Conventualis* Definitionem toto conatu rejiciunt; Et Rationista præsertim non audet eam admittere, ne corruat totum ejus intentum, quo omnes Sanctos, & Beatos duorum primorum Sæculorum Franciscanorum vult Conventuales fuisse; quod doctissimus *Hugo Capellus* jam dudum in aliis observaverat, dum in sua *Responsione* contra Anonymum, illum accusat de fraude, quod æquivocâ voce *Conventualis* Lectori imposuerit: *Innocentium IV.*

sis

sic Conventuales vocasse distinctivè ab Observantibus, hoc sensu usitato; & quòd astu tali Sanctos, & Ordinis celebres Doctores sibi subripere tentaverint. Et Num. 43. addit: Ex quibus etiam patet, eadem tecum reprehensione dignos esse, qui Doctorum antiquorum opera in lucem dantes, & recudentes titulis antiquis Ordinis Minorum, de suo addunt Conventualium, cum tamen eorum tempore Conventualitas, qua modò est, & Observantia opponitur, nata non fuerit. Et hæc est Scaturigo discordiarum inter Minoritanas Familias, quæ usque modò nec finem habent, nec habebunt, cum nequidem cessaverint reexcitari per Librum, de quo agimus, etiam post Decretum Sac. Congregationis de 25. Septembris, & 11. Decembris 1723. quorum observantiam urisit modernus Sanctissimus noster Benedictus XIV. uti habes suprà N. 5. & pro quibus adhuc invenio Monitorium, quod sequitur: „ Die 16. Februarii in Decretis præ-

„ sentis causæ, & aliorum utriusque Sexûs servorum Dei, Tertiariorum S. Francisci, apponatur titulus. . . Tertii Ordinis S. Francisci.

„ In reliquis verò Decretis fervorum Dei Ordinis *Minorum*, ejusdem S. Francisci, qui decesserunt ante Concilium Constantiense,

„ servantur resolutiones Sacræ Congregationis editæ in causa Anagniana Beatif. & Canonizationis B. Andreæ de Comitibus sub die 25. Septembris, & 11. Decembr. 1723....

„ *F. Ludovicus Cardinalis Gotti Bonens.*, Mandant autem istæ resolutiones Sac. Congregationis, Sanctos & Beatos, Concilium Constantiense antecedentes simpliciter *Minores* dici, non cum additis illis distinctivis, *Conventualium*, vel etiam *Observantium*.

Num. 72. Ne interim tales suprâ datæ definitiones de plano rejiciantur, probo etiã hîc, quod nomen *Conventualis*, sicuti & *Observantis*, in aliis etiam Sacris Ordinibus similem functionem habeat, & habuerit. Imprimis *Fontana* in Historia Sacri Prædicatorum Ordinis idem eodem modo testatur, prout magis explicitè adducemus infrâ. Et *Ludovicus Miranda* in *Manuali Prælatorum Tom. 1. q. 12. art. 1. Conclus. 1.* ait: „ *Claustales*, seu *Conventuales* illi „ dicuntur Religiosi, qui non strictè, sed laxè „ in sua propria cujusque professione viventes, „ ab ea defecerunt perfectione, & rigore, quo „ ipsorum Religiones fundatæ sunt... à stricta „ propriæ cujusque Regulæ Observantia defi- „ cientes, & non, ut par est, Regulas suas „ strictè, sed laxè nimis Observantes *Claustra-* „ *les* ubique & *Conventuales* dicti sunt, & no- „ minati. „ Si hic *Ludovicus Miranda*, utpote Observans, cuiquam fortè particularis appareat, audiat *Antonium Pucci*, Clericum Camerae Apostolicæ, qui in oratione habita in Concilio Lateranensi, sub *Leone X.* inter alia sic dicebat: *Ut enim præcipuam illam doloris cau-*

sam

sam silentio pratercam, inter eosdem non minùs
 praecepto, quàm Ordine Fratres, quos partim
 Conventuales, partim Observantes trito vocabu-
 lo nuncupamus, tam magnum Chaos intervenisse,
 ut qui Observantium nomine non censentur &c.
 Apud Labbè Collect. Concil. Tom. 19. pag.
 894. Ad idem Donatus in *Praxi Regular.* Tom.
 1. Tract. 1. q. 4. inquit: *Qui laxè in sua propria*
cujusque professione vivebant, recedentes ab
illo priore rigore facti sunt Claustrales, seu Con-
ventuales. Vide etiam Cajetanum Comment.
 in 2dæ D. Thomæ q. 18. art. 5. &

Num. 73. Item in Bulla Pii V. quæ incipit:
Maximè cuperemus &c. (per quam hic Sanctus
 Pontifex Conventualissimum in Regno Hispaniæ
 volebat perpetuò extinctum) ad nostrum pro-
 positum sic habes circa Ordinem Minorum:
 „ Aboleant penitùs, & in perpetuum tollant,
 „ atque extinguant formam vivendi Conven-
 „ tualem, eosque Fratres ad eandem vivendi
 „ formam, eadèmq; instituta redigant, quæ
 „ Fratres Minores de Observantia observant,
 „ & eorum Ecclesias, ac Domos Ordinis FF.
 „ Minorum de Observantia assignent. „ *Et*
deinde quoad aliorum Ordinum Conventuales
subjungit: „ Quæ autem de Fratribus Conven-
 „ tualibus Ordinis S. Francisci ad vitam regu-
 „ laris Observantiæ reducendis mandavimus,
 „ eadem, propter easdem causas, & ad eadem
 „ auferenda offendicula, etiam de Fratribus

„ in Hispania consistentibus, aliorum quoque
 „ Ordinum quorumcunque *Conventualibus*,
 „ ad vitam Regularis Observantiam eadem Au-
 „ thoritate, eisdem Venerabilibus Fratribus,
 „ Archi-Episcopis, Episcopis per Hispaniam
 „ constitutis, mandamus: Veluti Canonico-
 „ rum Regularium, S. Benedicti, Cistercien-
 „ sium, Prædicatorum, Eremitarum S. Au-
 „ gustini, Carmelitarum... eodem modo,
 „ ut de Domibus, & Ecclesiis Fratrum Mino-
 „ rum Conventualium diximus. „ Ecce quo-
 „ modò Pontifex, sicut in omnibus illis Ordinibus
 relaxatos agnoscit, & Regularum Observatores;
 ità & hos *Observantes* reputat, illòsque *Con-
 ventuales*; in quo absolvitur id, quod ego su-
 prà probare debueram. Si autem in hisce
 Sacris Ordinibus, Conventuales præcesserint
 Regularum Observatores, ad quos mandato
 Pontificio erant reducendi; tunc valebit utique
 argumentum, quo Rationista intendit anti-
 quioritatem Conventualium probare ex eo,
 quòd in omnibus aliis Ordinibus, ipsi laxiores
 antiquiores sint. Quod non concedo, si sint,
 & maneat in eodem Ordine; aliud enim est,
 si unus, vel alter separatam omnino à præexi-
 stente Ordine incipiat Reformationem volun-
 tariam, de quâ suprà N. II. & seqq. prout
 contingit in Bernardinis, & Carmelitis refor-
 matis (per me licèt etiam in Capucinis) quo-
 rum recessus, quia Hierarchiam Ordinis non
 duxit

duxit secum, Observantes relinquit in sui antiquitate Ordinis, sicque ibi Strictiores (si equidem tales sint) distinctum, & posteriorem Ordinem constituunt. In divisione autem Leonina manebat Ordinis successio penes Observantes tanquam penes partem majorem in Regularibus Observantiis perseverantem.

Num. 74. Rem totam, nedum quantum ad significationem nominis *Conventualium*, sed quoad systema Observantinum (ita, ut vix aliquid paritati nostrae deficiat) videamus in duobus praesertim aliis Ordinibus. Sanè legitur in Statutis Ordinis Camaldulensium confirmatis à Leone X. per Bullam, quæ incipit: *Et si à summo*. Quod hinc sequitur: „ Imprimis tam
 „ autoritate Apostolicâ, nobis in hac parte
 „ commissâ, quàm totius Capituli nostri potestate Ordinamus; quòd Camaldulensis
 „ Eremiti sit una Congregatio, quæ loca omnia
 „ tam Eremitarum, quàm *Observantium*, &
 „ *Conventualium* ad ipsam pertinentium comprehendat, voceturque Congregatio Sacræ
 „ Eremiti Camaldulensis. §. 90. Modus autem eligendi Ordinis nostri Generalem talis sit,
 „ ut eligatur solum de numero *Observantium*,
 „ seu Cœnobarum, sive Eremitarum, & non
 „ *Conventualium*, fiatque ejus electio in Capitulo *Observantium*. §. 94.... Duos Vicarios
 „ Generales, unum quidem super omnes *Conventuales*, ... qui super *Observantes*, Cœ-

„ nobitas, & Eremitas, & super Moniales
 „ nullum Jus habeat. §. 96. Pro regimine au-
 „ tem *Observantium* ... unum, aut plures Vi-
 „ carios Universales, aut particulares... Ne-
 „ mo tamen, nisi de numero *Prelatorum Ob-*
 „ *servantium* nostri Ordinis possit in Vicarium
 „ super *Observantes*, & Moniales eligi. §. 97.
 „ Pro majori autem totius Ordinis regimine,
 „ confirmatione, & augmento volumus in Reli-
 „ gione nostra duo Capitula celebrari; unum
 „ quidem de anno in annum, in quo solum con-
 „ veniant *Observantes*, *Cœnobitæ*, & *Eremitæ*...
 „ In quo Prior *Eremitæ*, & totius Ordinis Gene-
 „ ralis eligantur. Alterum verò Capitulum
 „ (Quamdiu in nostro Ordine *Conven-*
 „ *tuales* esse contigerit) Generale totius
 „ Ordinis fieri volumus... in quo convenient
 „ omnes... & per se: *Definitores*, quorum
 „ duo sint *Eremitæ*, duo de numero *Observan-*
 „ *tium*, & duo de numero *Conventualium*...
 „ & tractentur, & definiantur, quæ ad totius
 „ Ordinis *Reformationem*, incrementum,
 „ & utilitatem opportuna existimabuntur.
 „ §. 102. Item statuimus, & Ordinamus, quòd
 „ nullus de numero *Observantium* possit ad Vi-
 „ tam *Conventualem* transire sub inobedienciæ
 „ pœna, quâ ligentur non solum transeuntes,
 „ sed & recipientes, qui etiam beneficiorum
 „ suorum privationis pœnam incurrant. §. 102.
 „ *Conventuales* vero ad arctiorem vitam *Obs-*
 „ *ervantia*

„ vantia transire posse volumus; quinimò eo-
 „ rum singulos, pro animarum suarum salute,
 „ Religionisque nostræ Reformatione, horta-
 „ mur, & admonemus hoc facere: Volentés-
 „ que, ut *Conventualibus* sic ad meliorem
 „ conversionem transire volentibus, locus in
 „ Observantia denegari, sub eadem pœna non
 „ possit §. 103. Item, ut *Observantium* potius,
 „ quàm *Conventualium* in nostro Ordine nume-
 „ rus augeatur, omnes deinceps ad nostram
 „ Religionem accedent volentes, in loco Ob-
 „ servantia habitum Religionis suscipiant, &
 „ professionem emittant. „

Num. 75. Ex his pro non vulgariter diluci-
 dando nostro systemate, posset ex formato valde
 possibili supposito quæri: si idem Leo X., qui
 hæc Statuta promovit, in Ordine nostro Mino-
 ritico Conventuales ab Observantibus (prout
 tamen fecit) non separasset; sed (ex quo ipsi
 Observantes Minoritæ tempore sui regiminis in
 majori jam erant supra Conventuales numero)
 similia solummodo hosce statuta condere jussis-
 set; Videlicet: Ne Conventuales ulli, sed
 soli Observantes ad electionem *Ministri Gene-
 ralis* tam activè, quàm passivè concurrerent: Ne
 Observantes sub similibus pœnis ad vitam Con-
 ventualium transire possent; hi autem econ-
 tra tam seriò admonerentur, ut ad ritum Ob-
 servantinum transirent: Et tandem, ut solis
 Observantibus deinceps liceret, instantes Can-

didatos ad Ordinem, ac Professionem admittere; ex quo ultimo, tempore ad summum 50. annorum omnimoda debuisset connaturaliter sequi Conventualium in Ordine extinctio; si inquam Pontifex ita per omnia pro Ordine Minorum ordinasset, & sic consecutivè Conventualismus Minoriticus extinctus fuisset: An tunc extinctus etiam fuisset antiquus, & primævus Ordo Minorum? Respondeant sua de experientia Camaldulenses, qui equidem totâ non minùs, quàm palpabili veritate dicent, quòd Ordinem suum, hoc non obstante, conservaverint, continuaverint, & melioraverint in numerica identitate eundem.

Num. 76. Et ne quis fortè existimet, sensum horum Statutorum deflectere à nostro proposito, quo intendimus probare, per Conventuales, etiam in aliis Ordinibus, relaxatos intelligi; ne inquam quis existimet, Statuta illa Camaldulensia, utpote pro Eremitis facta, potius excludere illos, qui in Conventibus habitant; sicque qui à *Conventibus*, seu à *Convenire* (prout Rationista nomen illud, ut antiquum faciat, hìc derivat) *Conventuales* dicebantur. Audi de alio Ordine, respectu cujus hoc non poterit objici, & qui aliunde majorem adhuc pro nostro systemate indicat paritatem. Sacer Ordo Prædicatorum; licèt (Deo aliter disponente) suâ divisionem, sicut Ordo Minorum, non subiit; tamen suo tempore eodem modo
 sic

sic dictos *Conventuales* final, & *Observantes* sub unitate Capituli in se conclusit; Et quidem sub pari utrinque vocabulo, par etiam erat respectivè nominis significatio, distinguebanturque Ordinis istius *Conventuales*, seu *Claustales* per usum nonnullorum Privilegiorum ab illis, qui *Regulam S. Augustini*, à S. Patriarcha Dominico assumptam, & certis Constitutionibus, per ipsum adjectis, modificatam, vocationisque dicti Ordinis accommodatam, seclusis ejusmodi Privilegiis, observare volebant; qui proinde *Observantes*, tam in Historia Ordinis, quàm in Diplomatum Pontificis, eadem planè sorte, quàm *Observantes Minores*, communiter dicti sunt. Hoc primum ob oculos ponam, & deinde etiam paritatem finalem.

Num. 78. Sanè, sicut varii Pontifices Leonem X. præcedentes per indicta quinque Capitula Generalissima, sic & ipse Leo X. per eum Romæ in Conventu Ara-Cælitano, summatopere nitentur totum Ordinem Minorum in Vera Observantia adunare; atque sic dictos illius Ordinis *Conventuales* ad normam *Observantium* reducere, ut, sicut eò usque in simili professionis non restrictæ formula conveniebant, ita etiam illos cum hisce in simplici *Regulæ Observantia*, ac præsertim in proprietatis in communi omnimoda abdicatione uniret. Ita etiam varii Pontifices, unà cum potiori non minùs, quàm Sanctorum Ordinis *Prædicatorum* parte, *Observantiam Ze-*
lante,

lante, conati sunt Conventualismum in hoc sensu sumptum in prædicto Ordine extinguere, omniâque Corporis membra, sub Capite homogeneo, in vera Regula, & Constitutionum Observantia adunare. Quod patet ex Authoritatibus, Decretis, Juribus, & factis, quæ hîc pro parte citabimus.

Num. 79. Famosus imprimis Ordinis Prædicatorum Scriptor Fontana Constitut. & Ordinat. Ord. Præd. part. 1. de Reformat. Ord. Col. 575. postquam retulit varia ex Bulla: *Officii nostri &c.* pro Reformatione Ordinis à Clemente VII. data, subjungit: „ Ex quo factum est, ut Regularis
 „ Observantia in Ordine nostro fuerit restituta.
 „ Cùm autem in aliquibus Conventibus nondum fuisset revocata in pristinum vigorem, in
 „ Capitulo Generali Romæ 1569. . . Mandante
 „ Sanctissimo, & Gloriosissimo Pontifice nostro
 „ Pio V. interdictum fuit illis (scilicet Conventualibus, seu Claustalibus, ut habet contextus) Novitios ad habitum, & professionem
 „ admittere, prout habetur ibidem (in Superiori Bulla) Cap. *de Claustalium, seu Conventualium Reformatione.* Ex quo postea factum
 „ est, ut in Regulari Observantia fieret unum
 „ Ovile, & unus Pastor. „ Deinde Pius V. in Brevi: *Cùm sicut accepimus.* Sub die 5. Augusti 1564. ad P. Vincentium Justinianum Magistrum Generalem Ord. Prædicatorum, inter alia inquit: *Ut Conventuales, & non Observantes*

tes ibidem degentes per te Visitando reformes, & ad regularem Observantiam reducas. Innocentius VIII. in Bulla: Exponi nobis in Bullar. Ordinis Præd. Tom. 4. pag. 7. Tibi, ut de domo S. Dominici Bononiensi Ordinis Observantia Predicatorum... ad Domum dicti Sancti Ferrariensem ejusdem Ordinis Fratrum Conventualium te transferas &c.

Num. 80. Pius II. in Bulla: *Sacra Religionis.* Tom. 7. præfati Bullarii pag. 93. *Sane pro parte... penitus continebat, quod interdum nonnulli ex Fratribus Domorum vestrarum, sub Regulari Observantia viventium levitate... absque licentia Vicarii dicti Ordinis, ad domos non reformatas Fratrum dicti Ordinis Conventualium nuncupatorum se transferant &c. Ubi & patet, quod in Ordine Prædicatorum Reformati illi, qui de Regulari Observantia dicebantur, suos, eodem modo, sicut Observantes Minoritæ habuerint Vicarios, per quos regebantur. Prout fufius adhuc vides in sequentibus. Nicolaus V. Bulla 99. in eodem Bullar. Tom. 3. Fratribus Prædicatoribus in Capitulo Congregatis præcipiens inquit: *Ut non permittatis circa eorundem Observantium regimen aliquid inmutari; sed sinatis ipsos, juxta formam prius observatam, sub suis Vicariis, sub Obedientia tamen vestri Ordinis Magistri, omnemque eis favorem impendatis.* Callixtus III. Bullam: *Pro parte Dilectorum.* inscribit: *Dilecto Filio Vicario Ordinis Prædicatorum de Observantia.**

vantia. Apud Fontana *part. 1. de Vicariis. Congregat. Col. 652. N. 50.* ubi sic habetur citatum : *Volumus, & Auctoritate Apostolicâ statuimus, quòd Vicarii Generales Congregationum exemptarum à Provincialibus. . . non possint ultrà terminum in Vicariatus Officio permanere.* Et quidem in hoc Prædicatorum Ordine ità fuerunt officia Vicariorum Generalium, & Provincialium continuata, ut, teste Fontanâ, *F. Thomas Ajurami de Pisis,* deposito titulo Vicarii, fuerit primus Prior Reformationis declaratus per Magistrum Generalem, donec tandem unà cum Fratre Joanne à S. Martino Vicario Generali, omnes alii Vicarii fuerint absoluti, Provincialesque super suos Reformatos denuntiati; quod, inquit Fontana *Constit. 1. part. 2. pro Provin. Hispaniæ, meritò factum est, eò quòd Ordo tunc, si nondum ex toto, saltem pro majori parte reformatus fuit.* Ecce iterum paritas.

Num. 81. Quibus cum omnimoda Conformitate ad Ordinem Minorum ità suppositis; quaeri posset *1mo* : an Observantes hujusmodi, sub propriis Vicariis, particularique regimine constituti, dicendi fuerint ab Ordine Prædicatorum separati, prout Minoribus Observantinis *de Familia* continuò obijciunt opposites? *2^{dò}* : an Observantia illa fuerit in Ordinem Prædicatorum introducta tanquam aliquid novi, & quantum ad primævum Ordinem, quid peregrini? vel an non potius Conventualitas illa (quæ relaxa-

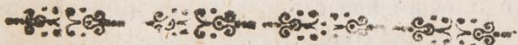
relaxatos denotabat) veluti aliquid ipsi Ordini à S. Dominico fundato, malitiâ temporis, superveniens introducta, nec non (ut filiale quid) ex Observatorum deficientia generata, & finaliter in sacro illo Ordine (referente Fontanâ) extincta? Quo supposito, hoc formaverim adhuc Argumentum: Extincto in Ordine Prædicatorum Conventualismo superius explicato, non fuit extincta illius Ordinis antiqua Communitas, seu S. Patriarchæ Gusmanni Genealogia, utpote, quæ hâc extinctione fuit solum meliorata; ergo à pari: translato extra unitatem Hierarchicam Ordinis Minorum, simili Conventualismo, non fuit antiqua translata Religio, seu translatus ille Conventualismus (in minori præsertim parte consistens) non tulit secum originariam S. Francisci, quâ primi Generalis successionem, sicque nec ipsum secum duxit præexistentem Ordinem, nisi pro minori illa parte, in qua consistebat, sub novo Capite constituendus. Interim adhuc tam contra unum, quàm alterum Ordinem.

Num. 82. Dices: Licet ab initio strictè Regulæ Observatio præcesserit, sicque Observantes eam suo tempore restituerint: quia tamen nihil restituitur, aut reformatur, quod non fuerat collapsum; lapsusque insuper utrobique ita fuerit communis, ut Reformationes inchoatæ fuerint per pauciores; hi proinde respectu Ordinis jam in possessione relaxationis positi, novitatem fecerunt, consequenter, & divisionem
cujus

eius omnis novitas Mater est. *Et*, imò in utroque Ordine introductam fuisse Reformationem non liberam, & supererogatoriam, quæ novitas est; sed necessariam, quarum notabilem differentiam vide supra Num. 11. & seqq. Contra hanc autem, utpote ad quam semper datur compulsus, ut dictum est ibidem, nulla valet possessio, vel præscriptio: quia hæc foret contra professionem, quæ subintrat in jus divinum. Imò nec talis datur contra legem Civilem, & humanam (uti sunt Ordinis Constitutiones) præsertim ubi Capita Ordinis, & Comitia Generalia reclamant, qualis reclamatio in utroque Ordine sæpè facta est, & quam secuti sunt, & promoverunt Fratres Zelosi, quibus uterque Ordo semper abundavit, etiam antequàm hi particulare aliquod Reformationis nomen, pro distinctione aliorum, sibi acquisiverant.

Num. 83. Resp. 1da: Videndum esse, quid significet Vocabulum *Ordo*, & quid notionis impottet hoc verbum *dividere*. *Ordo* enim, sanè intelligendo, significat Congregationem Fidelium, Regulâ, & aliis Ordinationibus, sive Constitutionibus Ordinatam. Ex quo sequitur, quòd illi constituent, & statuunt Ordinem, qui secundùm Ordinem, Regulam, & Constitutiones sunt Ordinati. Dicere ergo, quòd Observantes ipsi Regulam, & Constitutiones observare volentes, & dispensationes substantiales (quæ reclamantibus Capitulis Generalibus subreptitiæ

cententur) recusantes, Ordinem divisissent; non est aliud dicere, nisi quod illi, qui Ordinem faciunt, & constituunt, illi eidem Ordinem dividant, & unitatem ejus destruant; quod est clarè contradicere sibi ipsi. Quomodo namque dividunt illi, qui omnia constituentia Ordinem uniunt observando? Aut quomodo è contrario non dividunt illi, qui quædam servant, & quædam non? Sanè in neutro Ordine hæc ex crescens Reformatio, est dicenda divisio, quæ in Instituto quidem Prædicatorum totum post se traxit Ordinem; in Religione verò Minorum, omnes & singulos sibi finaliter adunavit Ordinis Reformationes, dimissâ minori parte non reformatâ, ex quâ facerimus equidem confurxerit Odo modernorum Conventualium, à pristinis Minoritani Ordinis Conventualibus vel maximè differentium.

CAPUT UNDECIMUM

An Regula Minorum permittat usum simplicem quoruncunque Immobilium?

Num. 1. Notabilissimum hîc adhuc tangamus argumentum, quod Rationista hoc in compendio præfigit suo Capiti V. *Redditus primi, & secundi seculi Franciscani similes illis, quos Conventuales usque ad Concilium Tridentinum habuerunt, primitivi verò Observantes recu- arunt,*

Na

osten-